

CURIERUL UCRAINEAN

Luptați și veți învinge!

M. Ulebrany

Serie nouă, nr. 349-350 / decembrie 2017

Revistă a Uniunii Ucrainenilor din România

Dragi ucraineni,

Crăciunul și Anul Nou sunt sărbătorile care ne dau putere să fim mai generoși, mai înțelegători și mai buni. Trebuie să îndrăznim și să sperăm la mai mult, să credem că anul 2018 va fi mai rodnic și mai fericit, să primim sărbătorile cu pace, căldură, armonie și gânduri bune.

Totodată, ele oferă prilejul de a analiza realizările și de a le mulțumi tuturor pentru eforturile depuse pe parcursul anului.

Toate succesele obținute pe plan administrativ, cultural, educațional și politic au fost posibile datorită aportului dumneavoastră și colaborării cu Uniunea Ucrainenilor din România, care ne-au permis să susținem promovarea și păstrarea tradițiilor, culturii și limbii ucrainene.

În numele conducerii Uniunii Ucrainenilor din România și al meu personal, vă rog să primiți cele mai sincere urări de fericire, sănătate și împliniri.

Sărbători fericite! La mulți ani!

Cu deosebită considerație,

Nicolae Miroslav Petrețchi,
președintele Uniunii
Ucrainenilor din România,
deputat

Din agenda
deputatului UUR

pag. 2

Vizita președintelui
Congresului Mondial
al Ucrainenilor

pag. 3

1 Decembrie, Ziua
Națională a României

pag. 3

Conferința Internațională
„Ucrainenii din România –
istorie, contemporaneitate și
perspective“

pag. 4

Ziua Minorităților
Naționale

pag. 5

Obiceiuri de toamnă
la ucraineni

pag. 5-6

Bucuriile uitate
ale sărbătorilor

pag. 7

Ziua scrierii și
limbii ucrainene
la Iași

pag. 8

Întâlnirea cu
rădăcinile mele

pag. 10

Din agenda deputatului UUR

În perioada la care ne referim, activitatea deputatului UUR a fost orientată spre consolidarea legislativă a drepturilor și libertăților etnice, spre rezolvarea unor probleme, punctuale sau de principiu ale comunităților locale, către exprimarea poziției UUR față de principalele evenimente politice, cuprinzând, de asemenea, acțiuni de diplomatie parlamentară, precum și de întărire a relațiilor cu diaspora ucraineană.

O lege semnificativă

Împreună cu alți parlamentari din Grupul minorităților naționale, deputatul nostru a inițiat și susținut Legea pentru instituirea Zilei Minorităților Naționale din România.

Legea fiind adoptată, Ziua va fi sărbătorită pe 18 decembrie, începând cu acest an. Domnul Nicolae Miroslov Petrețchi pregătește pentru acest eveniment și o Declarație politică pentru a fi rostită de la tribuna Camerei Deputaților.

Transportul în județele de graniță

Cu prilejul unei întâlniri de lucru cu domnul Mihai Tudose, primul ministru al României, deputatul ucrainenilor a ridicat în termeni fermi probleme ale transportului public în unele dintre județele locuite și de etnici ucraineni.

Memoriul depus cu acest prilej a fost primit cu interes de șeful Guvernului, care a ținut să remarce seriozitatea cu care domnul deputat a pregătit participarea sa la întâlnirea de lucru. Cităm din memoriul înmănat premierului Tudose:

„Etnicii ucraineni reprezintă, sub aspect numeric, a treia minoritate din România, respectiv, după maghiari și romi. În mod specific însă, trăim grupați în județe și localități de graniță, în bună conviețuire cu românii și cu alte minorități. De aceea problemele economico-sociale care afectează etnicii ucraineni sunt probleme comune tuturor celor care locuiesc în acele unități teritorial-administrative.

Din această perspectivă observăm cu uimire semne care creează imaginea unei politici opuse politicii de dezvoltare preconizată în Programul Guvernului Dvs. Mai direct spus, observăm pași spre înapoiere, nu spre dezvoltare.

Mă opresc asupra politicii în domeniul transporturilor. Știe oricine: fără transporturi nu putem vorbi de dezvoltare. Ne-am obișnuit cu stagnarea. Dar mai grave decât stagnarea sunt strategiile în transporturi care impun în mod direct și evident pași înapoi.

Vă prezint un exemplu straniu și de imediat actualitate. Majoritatea etnicilor noștri trăiesc în zona numită Maramureșul istoric, având drept centru Sighetu Marmăției, acolo unde, cum se spune, „se atârână harta în cui“. Ce

perspectivă are o asemenea zonă îndepărtată în condițiile infrastructurii rutiere precare? Speranța stă în tren și avion. Iată însă că, din mersul trenurilor ce va intra în vigoare peste 10 zile, dispar 4 importante trenuri interregio care legau extremul nord al țării de Cluj-Napoca, Timișoara, Oradea-Budapesta și, sezonier, de Constanța. Acești pași înapoi, reflectând optica spre subdezvoltare, se completează, tot în domeniul feroviar, cu desființarea unor curse locale transfrontaliere. Dar suprimarea trenurilor afectează și accesul la aeroportul din Baia Mare, care și așa e modest și neglijat, deși ar avea potențial să atragă piață din județele limitrofe ale Ucrainei.

Un alt exemplu de pași înapoi, spre izolare și subdezvoltare prin descurajarea transporturilor, este județul Tulcea. Populația stabilă din comunele Deltei Dunării depinde exclusiv de transportul naval. Toate regimurile, inclusiv cel comunist, au creat facilități, pentru a compensa izolarea extremă. Încurajarea turismului în Delta a determinat un oarecare dinamism, care însă creează discrepanțe față de nevoile curente ale localnicilor. Aceștia trebuie să suporte tarifele generale, care evoluează pe criterii strict comerciale, după posibilitățile turiștilor. Localnicii au însă aceleași venituri scăzute, deși pentru ei legătura cu restul lumii ține de supraviețuire, nu de plăcere“.

Ziua României în contextul actual

Cu prilejul zilei naționale a României, deputatul UUR a rostit de la tribuna Parlamentului următoarea Declarație politică intitulată: „Ziua Națională a României în actualul climat politic european“.

„În calitate de cetățeni loiali statului în care trăiesc și muncesc, cei peste 50 000 etnici ucraineni din România întâmpină Ziua Națională cu încredere în democrație și în parcursul european al țării. Nu voi insista asupra semnificațiilor istorice, voi spune doar că reîntregirea statului român s-a produs la prăbușirea unor imperii, în contextul afirmării mai largi a identităților etnice. Cum se prezintă starea continentului după un secol? Am fi nesăbuiți dacă am considera că valorile europene, exprimate fidel și în Constituția României, nu cunosc nici o primejdie. Dimpotrivă! Există pericole foarte actuale, și aici numesc politica imperialistă și politica populistă. Ele par antagonice, dar în realitate exprimă o frățietate a răului îndreptată exact împotriva idealului multicultural european.

Este un adevăr că România nu a cunoscut în ultimul an emoțiile altor state în ceea ce privește ascensiunea partidelor și ideologiilor populiste. Acesta nu e un motiv să ne considerăm imuni. Retorica șovină poate renaște oricând.

Am să dau un exemplu ce ar putea fi considerat mărunț, dar mărunte sunt și semințele din care ies buruienile de care nu mai scapi.

De curând, Uniunea Ucrainenilor din România a încercat să organizeze în localitatea Lunca la Tisa, județul Maramureș, obișnuita „Întâlnire a fiilor satului“, populația de acolo fiind compusă din etnici ucraineni în proporție de 99,8%, era un prilej de afirmare a culturii și tradițiilor noastre. Primarul comunei Bocicoiu Mare nu a vrut nici măcar să înregistreze cerea, l-a amenințat și pe preotul parohiei să nu cumva să permită întrunirea fiilor satului în curtea bisericii.

Noi, ucrainenii din România, știm să facem distincție între abuzurile izolate și politica națională a României, dar privim atent evoluțiile din zonă și observăm că infiltrațiile politicilor imperiale sunt orientate în primul rând spre subminarea bunei înțelegeri interetnice.

Iată de ce am considerat că prilejul luminos al sărbătoririi Zilei Naționale a României este compatibil și cu arătarea sinceră a unui precedent periculos.

La mulți ani, România!

La mulți ani, democrație!

La mulți ani, Uniunea Europeană!“.

Incidentul de la Lunca la Tisa

Incidentul fără precedent legat de „Întâlnirea cu fiii satului“ Lunca la Tisa a determinat nu numai poziția politică exprimată în știrea anterioară. Cu o relatare mai largă, invocând încălcarea articolelor 8, 38 și 51 din Constituția României, domnul Nicolae Miroslov Petrețchi l-a sesizat și pe prefectul județului Maramureș, domnul Vasile Moldovan, de la care se așteaptă răspuns.

În anumite cercuri politice a fost exprimată însă și mirarea că localități cu o pondere covârșitoare a populației ucrainene nu au reușit până acum să-și aleagă primar sau viceprimar propus de UUR.

Vizita domnului Cholij

La sfârșitul lunii noiembrie, domnul Evhen Cholij, președintele Congresului Mondial al Ucrainenilor a efectuat o nouă vizită de lucru în România. Prin grija domnului Petrețchi atât ca președinte al UUR, cât și ca parlamentar, importantul oaspete a avut întâlniri de lucru cu dl ministru al Educației Naționale, Liviu Pop, asistat de doamna secretar de stat Elisabeta Kovacs, cu vicepreședintele Camerei Deputaților Ben-Oni Ardelean, asistat de dl Georgian Pop, secretarul Camerei Deputaților, cu secretari de stat de la MAE, MAPN, precum și cu Excelența Sa Oleksandr Bankov, ambasadorul Ucrainei la București.

Pe parcursul vizitei, oaspetele a fost însoțit de dl deputat precum și de doamna Lucia Mihoc, vicepreședinte al Comisiei de învățământ a UUR, precum și de dl Alexa Bout, președintele Organizației de Tineret a UUR.

Observator

Vizita președintelui Congresului Mondial al Ucrainenilor

În perioada 22-23 noiembrie 2017, președintele Congresului Mondial al Ucrainenilor, dl Evhen Cholij, a efectuat o vizită de lucru în

Bankov, ambasadorul Ucrainei la București, Liviu Pop, ministrul Educației Naționale, dna Irina Elisabeta Kovacs, secretar de

stat în cadrul Ministerului Educației Naționale, dl Vasile Bucur, șef adjunct al Departamentului pentru Politica de Apărare, Planificare și Relații Internaționale din cadrul Ministerului Apărării Naționale, dl Nicolae Nasta, secretar de stat în cadrul Ministerului Apărării Naționale, dl Dan Necolaescu,

România, în cadrul căreia, însoțit de președintele Uniunii Ucrainenilor din România, dl deputat Nicolae Miroslov Petrețchi, de directorul filialei din Bruxelles a CMU, dna Maryna Iarosevyci, de vicepreședintele Comisiei de învățământ a UUR, dna Lucia Mihoc, și de președintele Organizației de Tineret a UUR, dl Alexa Bout, a avut o serie de întâlniri cu vicepreședintele Camerei Deputaților, dl Ben-Oni Ardelean, Excelența Sa Oleksandr

secretar de stat din cadrul Ministerului Afacerilor Externe, dl Georgian Pop, secretarul Camerei Deputaților, președinte al delegației Parlamentului României pentru inițierea dialogului cu instituțiile din Ucraina în vederea asigurării protecției drepturilor cetățenilor aparținând comunității românești autohtone din Ucraina.

Președintele CMU, Evhen Cholij, a avut o întâlnire de lucru cu redactorii-șefi și redactorii

cesului reformelor în Ucraina cu sprijinul activ al societății civile, incluzând, totodată, și măsurile de luptă împotriva corupției; ajutorul economic și umanitar internațional acordat Ucrainei.

Nicolae Miroslov PETREȚCHI,
președintele UUR,
deputat

publicațiilor UUR, cu fondatorii UUR, cu studenții și angajații Uniunii Ucrainenilor din România.

Subiectele dezbătute au vizat: noua Lege a Ucrainei «Despre învățământ»; răspunsul comunității internaționale privind violarea

1 Decembrie, Ziua Națională a României

Prin legea nr. 10 din 31 iulie 1990, promulgată de președintele Ion Iliescu și publicată în Monitorul Oficial, ziua de 1 decembrie a fost adoptată ca zi națională și sărbătoare publică în România. Această prevedere a fost reluată de Constituția României din 1991, articolul 12, aliniatul 2.

Ziua Națională a României are o însemnătate specială în societatea noastră. Această zi marchează un eveniment istoric foarte important: unirea Transilvaniei cu România, în anul 1918, și va rămâne una dintre cele mai importante pagini ale istoriei și unității naționale românești. Unirea românilor, adânc și îndelung râvnită, avea să dea naștere unui stat național unitar abia la 1 Decembrie 1918.

De subliniat faptul că împlinirea acestui deziderat izvorât din însăși ființa națională a românilor, uniți prin limba, cultura și istoria lor, a însemnat adoptarea la Alba Iulia a unei rezoluții care va sta la baza viitoarei prevederi democratice ce și-au păstrat valoarea și în ziua de azi. Amintim numai câteva dintre acestea: „deplină libertate națională pentru toate popoarele conlocuitoare; egală îndreptățire și deplină libertate autonomă confesională pentru confesiunile din Stat; înfăptuirea desăvârșită a unui regim curat democratic pe toate terenele vieții publice; votul obștesc, egal, secret, pe comune, în mod proporțional, pentru ambele sexe în vârstă de 21 de ani la reprezentarea în comune, județe ori parlament; desăvârșită liber-

tate de presă, asociere și întrunire; liberă propagandă a tuturor gândurilor omenești; reforma agrară radicală“.

Multe dintre aceste deziderate s-au împlinit, altele sunt perfectibile. Important este însă ca toți cei care trăiesc în România să-și amintească pe 1 Decembrie că aceasta este o zi care trebuie întâmpinată cu aceeași mândrie cu care alte popoare își serbează ziua națională, că ea nu este pur și simplu o zi liberă, ci una în care doleanțele de veacuri au prins ființă. Este o zi în care trebuie doar să ne amintim de vorbele lui Eminescu: „La trecutu-ți mare, mare viitor!“.

Ion ROBCIUC

Ambasada Ucrainei în România

Comunicat de presă

Crearea Curții Anticorupție este parte integrantă a reformei judiciare și a procesului de combatere a corupției

Conducerea Ucrainei își confirmă poziția clară privind înființarea Curții Supreme Anticorupție și a unei structuri verticale judiciare anticorupție independente în Ucraina în conformitate cu Constituția și legislația Ucrainei, precum și cu standardele internaționale ale Consiliului European.

Ucraina a efectuat deja o serie de reforme instituționale în domeniul anticorupție pe baza Strategiei anticorupție pentru perioada 2014-2017, inclusiv înființarea Biroului Național Anticorupție (NABU), a Biroului de Procuratură Specializată (Parchetului Specializat) pentru Combaterea Corupției și a Agenției Naționale pentru Prevenirea Corupției, precum și adoptarea procedurilor pentru o competiție deschisă pentru noua Curte Supremă, proces care este acum în plină desfășurare.

Ca urmare a activității NABU în prima jumătate a anului 2017, au fost deschise 371 dosare penale, rezultatele investigațiilor privind 78 de proceduri penale au fost trimise către instanțele judecătorești și peste 136 de milioane

de UAH au fost returnate la bugetul de stat. În 2016/2017, Oficiul Procurorului General al Ucrainei, NABU, SBU și Ministerul Afacerilor Interne au trimis peste 5.000 de dosare de corupție către instanțele judecătorești. 433,6 milioane UAH, 79,8 milioane USD, 7,1 milioane euro și proprietăți în valoare de peste 75,5 milioane USD sunt arestate în anchetele anticorupție.

Fără o funcționare eficientă și transparentă a instanțelor judecătorești, implementarea cu succes a strategiei anticorupție este dificilă. De aceea, Ucraina consideră că reforma judiciară este o parte integrantă a reformei anticorupție.

În același timp, sistemul judiciar anticorupție trebuie instituționalizat ca o ramură separată. Autoritățile ucrainene își mențin angajamentul de a înființa în Ucraina Înalta Curte Anticorupție, așa cum prevede Legea privind sistemul judiciar și statutul judecătorilor.

Alte elemente ale sistemului judiciar specializat anticorupție ar trebui să fie o cameră anticorupție în cadrul Curții Supreme a Ucrainei

nei ca instanță de casare și instanțe regionale anticorupție, dacă aceasta va fi decis de către Parlamentul ucrainean.

Președintele Ucrainei, ca inițiator al prevederilor legislative privind Curtea Anticorupție în Legea privind sistemul judiciar și statutul judecătorilor, este gata să coopereze cu toate grupurile politice din Parlamentul ucrainean pentru a elabora și adopta un proiect de lege cuprinzător pentru lansarea activității judiciare, cum este recomandat de Comisia de la Veneția în Punctul de vedere al Comisiei nr. 896/2017, adoptat la cea de a 112-a sesiune plenară (6-7 octombrie 2017).

Este un mesaj important de susținere faptul că Comisia de la Veneția în Punctul de vedere sus-menționat a salutat declarațiile președintelui Ucrainei cu privire la necesitatea urgentă de a crea un organism judiciar special anticorupție, independent și eficient, și a recunoscut că Ucraina a lansat o reformă cuprinzătoare a sistemului judiciar, ca un „proces promițător și laudabil”.

Fondurile pentru asigurarea înființării și funcționării unei instanțe judecătorești anticorupție au fost deja alocate în proiectul de buget pentru anul 2018.

O instanță anticorupție trebuie să fie formată pe bază de concurs în deplină conformitate cu Constituția Ucrainei și cu standardele internaționale ale Consiliului European. Societatea civilă ucraineană și comunitatea de experți vor fi pe deplin implicați în acest proces. Procesul de reînnoire a Curții Supreme a Ucrainei reprezintă un exemplu pozitiv în această privință.

Conferința Internațională „Ucrainenii din România – istorie, contemporaneitate și perspective”

Ucrainenii sunt o minoritate veche în spațiul românesc, de aproape 700 de ani. Pe tot parcursul acestei îndelungate perioade istorice, ei au trăit în bună înțelegere cu populația majoritară încercând o integrare onestă și sărguincioasă în realitățile țării.

Trebuie subliniat faptul că de când România a devenit o țară democratică, a crescut interesul pentru tot ce este legat de cultura ucraineană. În pofida descreșterii apreciabile a etniei noastre, Uniunea Ucrainenilor din România a reușit să sporească calitatea activităților culturale, nu puține la număr, pe care le desfășoară în București și în țară unde trăiesc ucrainenii. Organizația noastră a depus și depune în continuare eforturi pentru ca, în pas cu vremurile, cu globalizarea și democratizarea lumii, să ne manifestăm identitatea ucraineană în toată complexitatea sa.

Cu sprijinul financiar al Guvernului României, UUR editează, în fiecare an, cărți consacrate beletristicii, criticii literare, istoriei, lingvisticii, muzicii, obiceiurilor ucrainene și relațiilor româno-ucrainene. Au loc festivaluri, simpozioane și conferințe științifice, mese rotunde, expoziții.

În zilele 18 și 19 noiembrie a.c., sub genericul „Ucrainenii din România – istorie, contemporaneitate și perspective”, s-a desfășurat, la Facultatea de Limbi și Literaturi Străine din București, o conferință internațională. Această manifestare științifică a fost organizată de Uniunea Ucrainenilor din România în parteneriat cu Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, Asociația Slaviștilor din România și cu Departamentul de Filologie Rusă și Slavă.

Din Comitetul de organizare au făcut parte: dl Nicolae Miroslav Petrețchi, președintele UUR, deputat în Parlamentul României, dl Mihai Traista, președintele Comisiei de Cultură a

UUR, dl Miroslav Petrețchi, președintele Comisiei de Relații Europene, cu Ucraina și cu Diaspora Ucraineană, lector dr. Ioan Herbil, șeful specializării limba și literatura ucraineană, Facultatea de Litere, Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca; prof. dr. Octavia Nedelcu, directorul Departamentului de Filologie Rusă și Slavă, Universitatea București; prof. dr. Antoaneta Olteanu, președintele Asociației Slaviștilor din România, București.

Printre participanți la conferință au fost și specialiști de renume din țară și din Ucraina (prof. dr. Volodymyr Antoficiuk de la Universitatea „Juri Fedkovyci” din Cernăuți, prof. dr. Veacislav Kușnir, decan al Facultății de Istorie a Universității de Stat „I.I. Mecynikov” din Odesa).

La deschiderea conferinței au rostit alocuțiuni Excelența Sa Oleksandr Bankov și președintele Comitetului de organizare dl Nicolae Miroslav Petrețchi, președinte al UUR și deputat în Parlamentul României; au mai luat cuvântul și alți membri ai Comitetului de organizare.

După cuvintele de deschidere, a urmat prezentarea comunicărilor pe secțiuni (Literatură, Folclor/Muzică, Lingvistică/Dialog intercultural, Relații româno-ucrainene, Istorie și istoriografie).

Bogata și diversă tematică a comunicărilor prezentate a condus la numeroase întrebări și la discuții interesante. Concluzia conferinței a fost că generația de mijloc posedă energia necesară pentru continuarea în bune condiții a activității comunitare. Conferința a fost un real succes. La succesul ei au contribuit, deopotrivă, organizatorii și participanții.

Ion ROBCIUC

Responsabilitatea pentru opiniile exprimate în paginile *Curierului ucrainean* revine în exclusivitate autorilor. Redacția nu-și asumă obligațiile legate de conținutul materialelor și nu returnează articolele nepublicate.

CURIERUL UCRAINEAN

Strada Radu Popescu, nr. 15,
sector 1, București
Telefon: 021.222.0724,
Tel./fax: 021.222.0737
E-mail:
curierul.ucrainean@gmail.com

Redactor-șef:
Ion Robciuc

Redactor:
Kolea Kureliuk

Tehnoredactare:
Ștefania Ganciu

Tiparul executat la
Tipografia
„S.C. SMART
ORGANIZATION SRL”

Ziua Minorităților Naționale

La 18 decembrie 1992, Adunarea Generală a ONU a adoptat Declarația cu privire la drepturile aparținând minorităților naționale, etnice, religioase și lingvistice, care prevede că „statele vor proteja existența și identitatea națională sau etnică, culturală, religioasă și lingvistică a minorităților din interiorul teritoriilor lor și vor favoriza crearea de condiții pentru promovarea acelei identități“. Recunoscând importanța acestui document care oferea o garanție a drepturilor minorităților în general, mai multe state au declarat ziua de 18 decembrie ca zi a minorităților naționale. România s-a raliat acestui context internațional prin aprobarea Hotărârii Guvernului nr. 881/1998 privind declararea zilei de 18 decembrie ca fiind Ziua Minorităților Naționale din România.

Astăzi există o serie de documente și tratate care garantează nu numai egalitatea tuturor cetățenilor unei țări, ci și dreptul de a-și păstra cultura proprie. De exemplu, *Convenția - cadru pentru protecția minorităților naționale*, adoptată la 1 februarie 1995 de Consiliul Europei, garantează: dreptul la egalitatea în fața legii și la egala protecție a legii; egalitatea deplină și efectivă în toate domeniile vieții economice, sociale, politice și culturale; menținerea și dezvoltarea culturii proprii, păstrarea elementelor identității, cum ar fi limba, religia, tradițiile și patrimoniul cultural; utilizarea limbii materne în relațiile cu autoritățile publice locale; recunoașterea oficială a numelor de persoane și a denumirilor tradiționale de localități; o educație care încurajează cunoașterea cul-

turii, istoriei, limbii și a religiilor minorităților; înființarea și administrarea propriilor instituții de educație și formare, învățarea limbii materne sau educația în limba minoritară; contacte libere peste frontiere cu persoanele aparținând aceluiași grup etnic.

În 2007, România a ratificat și alte documente, cum ar fi *Carta Europeană a Limbilor Regionale sau Minoritare* - un tratat unic între state care s-au angajat să contribuie la crearea unui viitor favorabil dezvoltării limbilor.

După 1991, în țara noastră au apărut o serie de inițiative legislative în domeniul drepturilor minorităților naționale vizând, între altele, asigurarea reprezentării acestora în Parlament, educația în limba maternă, utilizarea limbii materne în administrația publică locală. A fost înființat Consiliul pentru Minoritățile Naționale care este consultat de Guvernul României când acesta ia o decizie importantă referitoare la minorități.

Din nevoia de a cunoaște profund etniile ce conviețuiesc în România și din dorința apropierei concetățenilor noștri, Departamentul pentru Relații Interetnice a inițiat de-a lungul timpului multiple acțiuni și manifestări care au reflectat diversitatea socioculturală cu care etniile minoritare însușesc și completează tradițiile și cultura românească. Cel mai mare festival interetnic este ProEtnica aflat, anul acesta, la cea de-a XV-a ediție. El reunește, la Sighișoara, an de an, toate minoritățile recunoscute din țară. Prin întreaga sa paletă de acțiuni, ProEtnica contribuie la promovarea interculturalității și la crearea păcii in-

teretnice într-o societate pluralistă și democratică. Festivalul este deja o tradiție valoroasă în peisajul românesc, constituind un minunat exemplu de punere în valoare, de dezvoltare în viitor a tradițiilor populare ale artei și vieții spirituale ale tuturor cetățenilor care locuiesc pe teritoriul țării noastre, un adevărat dialog cultural interetnic.

UUR a asigurat o prezență aproape consecventă la acest festival, prezentând un program bogat și variat. Pe scena din Piața Cetății au evoluat, de-a lungul anilor, corul „Vocile Ronei“, grupul vocal-instrumental „Cervona kalyna“ din Rona de Sus, ansamblul de dansuri „Kozaciok“ din Bălcăuți, formația „Zadunaiska Sici“ din Tulcea ș.a.

O adevărată sărbătoare a diversității culturale și lingvistice este și Festivalul Interetnic „Conviețuiri“ pe care îl organizează în fiecare an filiala Suceava a UUR. Obiectivul acestui festival este acela de a oferi un prilej pentru schimbul de idei legat de modalitățile de conservare, comunicare și receptare a culturii proprii în raport cu cele ale altor minorități, facilitându-se astfel dialogul intercultural, care reprezintă un pas către armonia lumii. Concret, manifestarea cuprinde, de obicei, o paradă a portului popular, cântece și dansuri populare ale minorităților ucraineană, poloneză, germană, ruso-lipovenească, italiană, greacă și rromă. Prin intermediul cântecului și dansului, formațiile artistice ale acestor minorități urcă pe scenă și intră într-un viu dialog intercultural.

Anul acesta, conform Planului de acțiuni culturale pe anul 2017 al UUR, Ziua Minorităților Naționale va fi marcată prin organizarea de manifestări culturale de filialele Iași, Galați, Tulcea și Suceava ale UUR.

Ion ROBCIUC

Remeți

OBICEIURI DE TOAMNĂ LA UCRAINENI

Duminică, 19 noiembrie 2017, s-a desfășurat acțiunea „Obiceiuri de toamnă la ucraineni“, organizată de UUR Maramureș, Organizația locală Remeți, acțiune ce se desfășoară aici în fiecare an, conform calendarului acțiunilor/proiectelor ale UUR.

Din cauza programului foarte încărcat, acțiunea din acest an s-a amânat, de obicei ea desfășurându-se în una din duminicile lunii octombrie.

La ședința filialei UUR Maramureș din data de 13 noiembrie 2017 s-au discutat și aprobat toate detaliile privind această acțiune: organizarea, locația, formațiile artistice invitate, număr de participanți și invitați etc. Cu această ocazie au fost invitate formațiile artistice din comunele ucrainene din Maramureș care spre bucuria noastră ne-au onorat cu prezență. Mulțumim frumos pentru participare și în mod deosebit pentru prestația lor. Toate formațiile au prezentat programe bine pregătite, cu mult profesionalism, apreciate de publicul prezent în număr mare la spectacol.

Detaliile privind programul de desfășurare a acțiunii „Obiceiuri de toamnă la ucraineni“ a fost stabilit de Organizația locală UUR Remeți, împreună cu Școala din Remeți. Mulțumim pentru sprijinul celor doi directori, profesorilor, elevilor și părinților. Oaspeții au fost primiți la Școala din Remeți, unde principala activitate a fost vizitarea și aprecierea expoziției „Rapsodii de toamnă“, foarte bine pregătite de elevi, profesori și conducerea școlii, dar și vizitarea școlii, cei prezenți fiind plăcut impresionați de felul cum arată și este gospodărită școala, începând cu gardul nou foarte

frumos, parcul din fața școlii cu gazon și alei pietruite cu pietriș alb ornamental și terminând cu baza sportivă, garajele pentru mașini, magazia cu lemne pentru acest an școlar și pentru anul școlar următor, bineînțeles că și clasele vizitate, biblio-

teca și cabinetul metodic au fost apreciate atât ca aspect estetic, cât și dotarea lor, foarte mulți dintre musafirii noștri fiind cadre didactice în activitate, dar și mulți pensionari care din experiența lor didactică bogată și-au putut da seama că la școala din Remeți se muncește bine și școala este foarte bine gospodărită, având numai aprecieri pozitive și impresii frumoase atât despre școală, cât și despre expoziția vizitată. Elevii au pregătit expoziția foarte bine, cu mult suflet și multă stăruință, expoziția a fost excepțională, cu toate bogățiile toamnei, coșulețe cu fructe variate, alte produse de toamnă, frunze, crenguțe, ornamente.

Fiind foarte aproape de sala de festivități, toată lumea, gazde și musafiri, au făcut o plimbare pe jos de la școală, beneficiind de o vreme de toamnă puțin răcoroasă, dar foarte plăcută.

A urmat spectacolul, am spune noi foarte reușit și acest lucru a fost confirmat și apreciat de toți. Deși au evoluat formații deja cunoscute, în acest an parcă totul a fost mai altfel, repertoriul, evoluția artistică, costumația, sonorizarea au fost la înălțime.

În sala de festivități frumos pregătită și încălzită a luat loc invitații, formațiile artistice și spectatori în număr mare.

În deschidere, dl prof. Vasile Pasenciu, președintele Organizației locale a UUR Remeți, a mulțumit tuturor celor care au contribuit la organizarea acestei acțiuni, conducerii UUR, conducerii școlii, cadrelor didactice, elevilor, părinților, gazdelor care au pregătit locația și masa, invitaților, autorităților locale, Primăriei și Consiliului Local din Remeți. Au fost invitați respectuos pe scenă dl Nicolae Miroslav Petrechi, președintele UUR, deputat în Parlamentul României, dl primar Sofineț Petru, dl viceprimar Dumnici Toader, dna director Ștefan Maria, dl Petrechi Miroslav, președintele UUR - filiala Maramureș, care au rostit cuvinte frumoase la adresa celor ce s-au implicat în organizarea și desfășurarea acțiunii.

Au deschis spectacolul, ca în toate cazurile, gazdele. Elevii pregătiți de cadrele didactice de la Școala Remeți au pregătit un foarte frumos, apreciat și laudat moment artistic, repertoriul fiind cu grijă ales și adaptat specificului acțiunii, toamna și obiceiurile au fost rediate în cântecele și poeziile pregătite și interpretate cu mult talent atât în limba ucraineană, cât și în limba română, toți copiii au fost la înălțime.

(Continuare în pagina a 6-a)

**prof. Vasile PASENCIUC,
înv. Ileana DAN**

OBICEIURI DE TOAMNĂ LA UCRAINENI

(Urmare din pagina a 5-a)

Merită evidențiată și mica solistă Simina Colopelnic care a interpretat cu sensibilitate, talent și profesionalism două cântece, unul în limba română și celălalt în limba ucraineană.

Mulțumim tuturor celor care i-au pregătit și care întotdeauna au sprijinit acțiunile noastre, menționându-i pe dna Maria Ștefan, director, Ro-

man Livia, Simedrea Maia, Covaci Ana Maria, Neneștean Vasile, profesori și dna Macioca Natalia, documentarist care întotdeauna a participat cu noi la repetiții, organizare, întocmirea listelor etc.

În continuare, corul „Vocile Ronei” a interpretat o suită de cântece la un nivel artistic care a atins perfecțiunea, mult apreciate și aplaudate de publicul spectator.

Personal am avut posibilitatea să urmăresc pe micul ecran datorită televiziunii digitale a Ucrainei mai multe formații profesionale din Ucraina, ansambluri renumite cum ar fi Corul Forțelor Armate sau ansamblul Grigori Veriovka care au avut în repertoriul lor unele cântece interpretate și de corul „Vocile Ronei” și am rămas cu impresia că, păstrând proporțiile, corul „Vocile Ronei” nu a fost cu nimic mai prejos decât aceste coruri renumite, constatând că acolo unde este dorință, voință, profesionalism și afecțiune pentru cântecul ucrainean, se pot face multe.

Dansatorii din Rona de Sus, au evoluat la înălțime, oferind publicului o suită de dansuri

populare ucrainene. Coregrafia a fost asigurată de dna prof. Geta Petrețchi care este și dirijorul corului „Vocile Ronei”.

Au urmat feciorii din Poienile de sub Munte, care cu multă măiestrie au interpretat îndrăgite cântece populare delectând publicul. Merită menționată interpretarea la muzicuță a unor melodii ucrainene și momentul vesel în care dl Mihai Macioca, consătean de-al nostru care de mulți ani este stabilit în Poienile de sub Munte, a recitat o poezie și acompaniamentul la orgă asigurat tot de un consătean din Remeți, dl Stețca Mihai.

Deși această formație și-a început activitatea nu cu mult timp în urmă, merită remarcată evoluția ei fulminantă, repertoriul ales cu grijă și adaptat momentului cu cântece populare, căzăcești, patriotice, satirice și contemporane interpretate cu mult talent și bărbăție.

După bărbații din Poienile de sub Munte au urmat frumoasele, sensibilele, talentatele și mereu vesele fetele din Lunca la Tisa, care cu multă afecțiune și feminitate au interpretat mai multe cântece populare ucrainene renumite și îndrăgite de toți ucrainenii și nu numai.

Au urmat frumoasele fete din Crasna interpretând cu veselie și talent multe cântece populare specifice localității lor natale stârnind aplauzele publicului.

Foarte reușită a fost prestația solistului din Ruscova, Ostaș Mihai, acompaniat cu măiestrie de instrumentiștii Bumbar Vasile și Bumbar Mihai, care a interpretat mai multe cântece populare specifice Văii Ruscovei, demonstrând că atât el, cât și alți interpreți talentați merită popularizați și cred că ei fac cinste ucrainenilor.

Au urmat, tot frumoase și talentate, fetele din Valea Vișeuului, îmbrăcate în frumoase costume populare ucrainene, specifice zonei, având în repertoriu cântece populare specifice localității lor.

O surpriză plăcută a fost formația din Crăciunești, în noua ei formulă, având în componență copii, tineri și oameni maturi cu un foarte frumos repertoriu de cântece populare ucrainene.

Nu se putea încheia spectacolul fără a evolua formația „Cervona kalyna”. Atât instrumentiștii, cât și solistul formației au avut prestații de excepție, mii de mulțumiri acestor băieți tineri, frumoși și talentați, îmbrăcați la patru ace, care au asigurat și sonorizarea profesionalistă și care întotdeauna au fost prompti și eficienți la toate acțiunile noastre, bineînțeles mulțumiri și solistului care a fost unul dintre factorii esențiali pentru reușita acțiunii.

Mulțumiri și operatorului care a filmat și fotografiat acțiunea, atât la școală, cât și spectacolul.

În încheierea spectacolului, domnul deputat Petrețchi a mulțumit tuturor și a evidențiat strădania celor care s-au implicat în organizarea, pregătirea și desfășurarea acțiunii, având numai cuvinte de laudă la adresa acestora.

În încheiere, domnul profesor Vasile Pasenciu, președintele Organizației locale Remeți a UUR a mulțumit călduros tuturor celor care au contribuit la reușita acțiunii: conducerii centrale a UUR, conducerii filialei Maramureș UUR, Primăriei și Consiliului Local, conducerii Școlii din Remeți, elevilor, profesorilor și părinților, tuturor invitaților și formațiilor artistice, președinților organizațiilor locale UUR din toate localitățile Maramureșului și, nu în ultimul rând, gazdelor primitoare care au asigurat condiții optime de desfășurare a acțiunii și masa, mulțumind doamnei administrator Selever Elisabeta și femeilor care au ajutat-o.

A urmat masa festivă pentru toți participanții la acțiune, musafiri și localnici, foarte mult apreciată, unde a continuat concertul, răsunând cântece populare ucrainene într-o atmosferă de bună dispoziție, veselie și prietenie, la acestea aducându-și contribuția Brânzaniuc Mihai, Bilaniuc Ivan, Heres Pavel și alții.

Acțiunea a fost popularizată și în presa județeană prin grija doamnei Dan Ileana care a afirmat printre altele: „festivalul a fost unul reușit, poate unul dintre cele mai reușite de până acum. Organizatorii s-au depășit pe ei înșiși, iar oaspeții cu greu au putut să se despartă de localitate și de tradițiile ucrainenilor din Remeți”.

Mulțumim pentru aceste cuvinte frumoase. Au fost și alte felicitări și aprecieri. Vă așteptăm și toamna viitoare, asigurându-vă că la Remeți o să fiți întotdeauna bine primiți într-o atmosferă de prietenie, fraternitate, bună dispoziție, dragoste pentru frumos, respect reciproc în spiritul moralei creștine.

Mulțumiri călduroase dlui prof. Mihai Brânzaniuc, care a fost mai mulți ani președintele Organizației locale UUR Remeți, fondatorul acesteia și care a organizat și desfășurat mai multe ediții ale acțiunii „Obiceiuri de toamnă la ucrainenii”, foarte reușite, prezent la spectacol spre satisfacția și bucuria celor care au colaborat cu domnia sa și care s-au bucurat că i-au putut strânge mâna călduros, cu dragoste și mult respect.

Încheiem cu cuvintele renumitului artist și om de televiziune din Ucraina Ihor Kondratiuk, prezentatorul emisiunii „karaoke pe maidan”,

care mie îmi place foarte mult: „pe toți vă îmbrățișăm, vă sărutăm și vă iubim! La revedere! Pe curând!”.

Bucuriile uitate ale sărbătorilor

Era demult, în timpul tinereții mele. Chiar dacă sărbătoarea Crăciunului era departe, în curțile gospodariilor se simțea apropierea evenimentului. Casa trebuia gătită sărbătorește. Pereții erau proaspăt văruiți, podeaua netedă era proaspăt lipită cu lut galben. Totul trebuia să miroasă a curat. Așa se explică de ce întreaga gospodărie putea fi comparată cu un furnicar. Toți membrii familiei știau că treburile care li se încredințaseră, trebuiau îndeplinite repede și impecabil.

În fiecare seară, flăcăii se adunau la casa unuia dintre ei. Locuințele erau mici, învelite cu stof. Stuful le asigura căldură iarna și răcoare – vara. În bucătărie, lângă perete, se găsea un pat mare din scânduri. Pe el era așezată o saltea de paie. Ziua, patul era acoperit cu o cuvertură țesută în casă. Era locul de odihnă al părinților. Cei mici erau culcați pe „lejanka“ ce le asigura mai multă căldură. Iernile erau geroase, cu zăpezi mari, uneori nămeții ajungând până la micuțele ferestre. Tot aici, se găsea un dulap cu cele trebuincioase gospodinei. Deasupra sobei, pe un suport, erau atârinate oalele ce străluceau de curățenie. Simplitatea emana o atmosferă caldă, atrăgătoare. Pe lavița așezată lângă fereastră stăteau flăcăii. Începea repetiția. Învățau și repetau cele mai frumoase colinde, pentru a cinsti casele celor dragi. Totul era pregătit până în Ajun.

Este prima zi a Crăciunului. Seara se umbla cu colindul. Satul vuia de colindele băieților, acompaniați de lătratul câinilor. Se auzeau cele mai frumoase colinde: „Sfânta Varvara“, „Jeși, Doamne“ și altele. Întinericul se lăsa devreme peste sat. Nămeții ce acopereau pământul, sclipeau la lumina lunii și a stelelor - adevărate felinare naturale. Zăpada înghețată scârțâia sub pașii colindătorilor. Gerul le șfichiua fețele, pătrunzând ușor prin haine.

Degeaba! Acesta-i timpul sărbătorii! Nimic nu te poate opri s-o preacinstești. În toate casele, prin ferestre, se vedeau lămpile ce împrăștiu întinericul. Se simțea că e zi de sărbătoare. Se terminase postul Crăciunului, ținut atunci cu sfințenie. Masa era acoperită cu fețe de masă albe, era ornată cu platouri frumos aranjate, pline cu mâncăruri aburinde - toate specifice acestei sărbători: răcitură, salată de boeuf, sarmale, cârnați, fripturi, asezonate cu nelipsitele murături. Așa erau așteptați colindătorii. Călcând pe cărarea bătătorită, ei băteau în fereastră sau ușă și spuneau: „Unchiule, mătușă, ne primiți cu colindul?“

Primind consimțământul, intrau în casă și, sub conducerea șefului, începeau să colinde. Gazdele erau generoase. Pentru ele nu era nimic mai plăcut decât să asculte frumoasele colinde din glasurile puternice ale tinerilor. Pentru colindători

erau pregătite din timp daruri și mărunțiș. Ei, ce vremuri au fost!... Și acum tânjesc după acele obiceiuri. Li se dăruiau flăcăilor colaci, cârnați, slănină, mere și nuci. Erau

cinstiți cu vin. Colindele reprezentau felicitări, pentru cei apropiați, cu ocazia Sfințelilor Sărbători. Acum, aceste obiceiuri atât de frumoase au început să se uite...

Se mergea din casă în casă. La vecini, în casa mare, se vede numai tușa Caterina. În colț sub icoană arde candela. Parcă împrăstie o lumină tainică pe pereți, podea, pe tușica. Opriți lângă ușă, colindătorii și-au scos căciulile. Obrajii le erau îmbujorați de emoție. Trecând pragul, șeful grupului îi organiza-

ză. Începe colindul urmat de toți ceilalți. Momentul este retrăit de tușa Caterina. În fața ochilor se derulează întreaga ei viață. O viață simplă, dar fericită alături de familia sa. Veselia copiilor ce o înconjurau i s-a întipărit adânc în memorie.

Sărăcuța! N-a văzut în viața ei un program de televizor, nici o piesă de teatru, nici un concert. Nu știe ce este o reprezentație. N-a depășit hotarele satului. Știa numai biserica, colindele, auzite în propria-i casă. Dacă flăcăii colindători erau rumeni din cauza emoțiilor, pe chipul dumneai roșeața apărea din cauza înduioșării. Rămăsă lângă masă, mâna i se întinde involuntar după coșul cu daruri. Parcă subconștientul îi șoptește: „Nu fii zgârcită, mătușică, oferă darurile cu inimă largă. Îi vei mai vedea doar la anul!“

Colindând, glasurile noastre cuprindeau întreaga casă. Nici o inimă cinstită de țăran nu putea rămâne indiferentă auzind colinde. Undeva, lângă perete s-a mișcat o umbră. A apărut unchiul Ivan. Ochii lui strălucesc de fericire. Își îndreaptă capul spre noi pentru a asculta mai bine. Bujorii de pe obrazii mătușii Caterina s-au prefăcut în trandafiri roșii. Străduiți-vă, băieți, nu pierdeți ocazia! Să încheiați cu bine această seară! Și noi colindam mai cu spor pentru sărbătoarea bucuriei ce vestește, în fiecare an, venirea pe lume a celui ce s-a sacrificat pentru iertarea păcatelor noastre.

Virgil RIȚCO

Cea mai proslăvită dintre peșterile Terrei se află la marginea orașului Betleem. Un drum binecuvântat îi aduce pe închinătorii pelerini de pretutindeni, din Ierusalim la Betleem. Xeniei, însă, o femeie cam între două vârste, nu îi e de drum; ea cu ochi lăuntrici privește la drum, iar cu gândurile gândește la momentul apropierii de peșteră.

De jur împrejur, stânci; la margini de drum, ceva verdeață, măslini, insule de vie, dar mai mult peisaj stâncos. Ochii plutesc peste toate acestea, iar sufletul așteaptă mult dorita vedere. Trece de mânăstirea Sfântului Ilie, locul unde înțelepții de la Răsărit au înnoptat întorcându-se de la Betleem, în Bet Lehem care înseamnă „Casa pâinii“. În tainic și plin de înțelesuri nume aceasta-i o locație a cetății în care S-a născut Cel ce a spus despre Sine: „Eu sunt pâinea vieții“.

Oraș arab; numai pe ici, pe colo, câte un grec sau câte un evreu. Mulți vorbesc rusește; au învățat din pricina miilor de pelerini ruși care au venit să se închine aici, de-a lungul timpului. Xenia vorbește cu ei ucrainește; cum-necum se înțelege cu toți. Unii o îmbie cu mătânie, iconițe, cruciulițe din sidif și diferite încrustături din lemn de măslin; asta vând, din asta trăiesc. Multe dintre toate acestea o încântă doar trecător. Lăuntrica-i vedere caută, așteaptă revirimentul și se întrebă: „Unde e slăvita peșteră?“

Curând pașii îi sunt călăuziți într-o biserică sprijinită în interiorul ei pe o mulțime de stâlpi de marmură. Femeia coboară, pe câteva trepte, sub pardoseala interiorului – în peșteră. La dreapta, un altar cu candelă din aur și argint. Aici e sălașul unde El S-a născut. La stânga, un

Xenia

alt altar luminat de multe candelă; aici a fost ieslea. Aici a stat El, înfășat în scutece de bum-băcel... Direct spus, întreg ansamblul slăvitei peșteri a fost cuprins, pe deasupra, de înălțarea mării biserici de către Împăratul Justinian, asta cam la cinci sute de ani după nașterea lui Isus, din Preacurata Fecioară Maria.

Când înțelege la fața locului, că Fiul lui Dumnezeu, iubitorul de oameni, pogorându-Se pe pământ a ales din atâtea peșteri pe cea mai săracăcioasă, umilindu-se de dragul nostru spre adâncă luare-aminte, pe Xenia o trec toți fiorii; cade în genunchi și face o serie de mătânie. I se pare sau nu i se pare, că El, Domnul Înțelegerii Veșnice și al Dragostei Veșnice călătorește nevăzut împreună cu ea, ca oarecând împreună cu cei doi ucenici ai Săi în Emaus. Călătorește – e un fel de-a zice; simțea prezența Lui, și se bucura de fiecare pas. Iar când, împreună cu întreg grupul de pelerini se pomenește întonând troparul Nașterii, un glas închinător strigă: „Hristos S-a născut!“ Și cu toții rostesc: „Adevărat S-a născut!“

După aceea grupul de pelerini își continuă calea spre alte obiective de pe cuprinsul Țării Sfinte. Spre mulțumirea Xeniei peștera toată răsună în continuare. Puterile vederii sufletești au proiectat totul dincolo de ecranul orizontului aievea, vizibil. Percepția femeii n-a fost o înșelare de sine. A rămas tot timpul limpede și cu

judcata neștirbită. Trebuie spus că, încă de la început Xenia mizase pe credință în primul rând, apoi și pe magia unei holograme, perce-pând totul și prin simțuri, și prin intelect, ceea ce este cu totul deasupra simțului și intelectului.

Era în felul ei documentată; citise că holograma este o imagine tridimensională, care apare cu ajutorul laserului. Conform unei teorii, celei a cercetătorului american, dr. Karl Pribram, de la Georgetown University din Washington, creierul omenesc funcționează ca o hologramă. Gândurile omului pot acționa și ele ca o rază laser, formând imagini complexe, cu mai multe dimensiuni. Orice individ viu deține două realități: una concretă aparținătoare corpului său, având un loc fix în spațiu și timp, iar alta spirituală, în care eul primar se poate dispersa fără nici o constrângere de spațiu și timp, asemenea unei substanțe „sensibile“. De fapt, rațiunea împreună cu credința, inima laolaltă cu nădejdea, iar sufletul cu dragostea alcătuiesc deja, de la facerea lumii, o imagine tridimensională a omului, treipostatică, potrivit teologiei.

Xenia, la tot pasul, simte nevoia lăuntrică de a se exprima cu orice prilej, pe sine, în chip tridimensional; gândește ca o treime în unitate. În plus de toate acestea, are darul de a-i convinge și pe alții de mirajul acestui adevăr trăitor, de-oarece reprezintă, pe viu, experiența care reușește în intențiile sale să se vadă integrată în „treimea cerului“, căci, acum la final de povestire vorbind pământeste aflăm că Xenia este, fizic, nevoită în continuare să-și ducă zilele într-un scaun pe rotile.

Mihai MATEICIUC

Ziua scrierii și limbii ucrainene la Iași

Într-o frumoasă zi de toamnă, când castanii din parcul Copou acoperă aleile cu un covor de frunze ruginii, când ochii noștri se mai bucură de culorile specifice anotimpului iubit și cântat de poeți, la Iași s-au adunat membrii filialei, invitați din partea celorlalte minorități, a organelor locale și a unor organizații și instituții cu care colaborăm pentru a sărbători Ziua scrierii și limbii ucrainene.

Fiind sub impresia evenimentului ce se desfășura la București – Simpozionul Internațional „Ucrainenii din România – istorie, contemporaneitate și perspective”, filiala noastră s-a gândit că nu ar fi rău să sărbătorim, cu această ocazie, și scriitorii de etnie ucraineană din Bucovina de Sud.

Acțiunea s-a desfășurat într-o locație deosebit de frumoasă, renovată parcă anume pentru evenimentul nostru, cu gazde deosebit de primitoare și dispuse să ne sprijine în desfășurarea evenimentului sus-amintit – Clubul medicilor din Iași.

În prima parte a acțiunii, președintele filialei Iași a UUR a făcut o scurtă prezentare a Zilei scrierii și limbii ucrainene, amintind printre altele faptul că aceasta este o sărbătoare națională, decretată ca atare la 9 noiembrie 1997 prin decretul prezidențial nr. 124 la inițiativa unor ONG-uri și având în vedere rolul important al limbii ucrainene în consolidarea societății ucrainene. Ea își propune să sprijine limba maternă, să atragă atenția ucrainenilor din lumea întreagă asupra

Sărbătorirea Zilei scrierii și limbii ucrainene la data de 9 noiembrie nu este întâmplătoare, pentru că în această zi Biserica Ortodoxă sărbătorește pe Sfântul Nestor cronicarul, care la vârsta de șaptesprezece ani a venit la Pecerska Lavra din Kiev ca învățacel și, în scurt timp, prin rugăciune și sârguință i-a depășit pe preoții cei mai în vârstă.

Apariția scrierii a avut un mare impact asupra

omenirii, și anume a dat semnalul că revoluția intelectuală se apropie. Oamenii au fost capabili să transmită experiența lor generațiilor următoare, iar descendenții au avut ocazia să asculte „vocea trecutului”. Ca urmare a acestui lucru au fost accelerate dezvoltarea științei, tehnologiei, culturii și civilizației.

Limba este una dintre principalele caracteristici ale națiunii, care asigură unitatea de funcționare și dezvoltare a grupului etnic în dimensiunea spațială și temporală. Limba reprezintă un dar imens al tezaurului dător de viață și inepuizabil, din care tragem concepția despre lume, originile noastre și întreg ținutul natal. Limba ucraineană, prin conținut, bogăția, profunzimea și varietatea trăirilor reflectate în ea prin frumusețe și melodicitate ocupă unul dintre primele locuri între limbile lumii. Limba este cea care susține conștiința de națiune și unitate a poporului ucrainean, iubirea de țară și respectul de sine.

În continuare, au fost prezentate câteva lucruri interesante privind istoricul apariției limbilor și a scrierii, în general, și a scrierii și limbii ucrainene, în particular, câteva curiozități despre limba și scrierea ucraineană și a altor popoare, maxime și cugetări despre limbă.

Simpozionul a continuat cu o succintă prezentare a scriitorilor de naționalitate (origine) ucraineană din Bucovina, fiind pomeniți printre alții scriitorii, precum: Abramiuc Ioan, Arici Dumitru, Bairac

Iarema, Cega Ilie, Cega Iuri, Chideșciuc Ion, Clem Vasile, Cojocar Ilie, Cozmei Ion, Crecun Vasile, Frasiuc Eusebie, Gruia Stelian, Irod Corneliu, Olha Kobyleanska, Lucan Iuri, Mihailiuc Mihai, Nehriuc

Ivan, Nepohoda Ivan, Racocea Gheorghe, Reboșapcă Ion, Reboșapcă Teofil, Reguș Corneliu, Șandro Miroslava, Șeiciuc Adrian, Șoucaliuc Vasile, Șoucaliuc Pavlo, Tcaciuc Ștefan, Țapoveț Vasile, Vișniec Matei, Voloșciuc Mihai și alții.

Participanții la eveniment au avut ocazia să cunoască câteva dintre operele scriitorilor sus-amintiți de la standul organizat în acest sens.

În partea a doua a programului pregătit pentru acest eveniment invitații au avut ocazia să vizioneze un program literar-muzical pregătit de elevii, studenții și profesorii, membri ai filialei noastre printre care amintim: dl profesor Ilie Gorovei, director adjunct al Colegiului Național de Artă „Octav Băncilă” din Iași, la blokflote, împreună cu profesorul Gavriș Vasile de la același colegiu, dna profesoară Otilia Zaharov de la același colegiu a încântat publicul spectator cu un buchet de melodii retro folk, studentul rezident Potlog Sergiu a recitat câteva poezii în limba ucraineană și respectiv română cu acompaniament instrumental și a cântat câteva melodii în limba ucraineană, elevul Petrișor Marian Eduard o tânără speranță în tainele acordeonului a prezentat câteva melodii clasice și populare, care s-au bucurat de o primire călduroasă din partea publicului. Partea literar-muzicală a fost des-

chisă și închisă prin prezentarea a două dansuri populare ucrainene în interpretarea formației de dansuri „Veselka” a filialei Iași a UUR sub coordonarea profesoarei de balet Fălișteanu Rodica.

Din aprecierile participanților a rezultat că acțiunea s-a bucurat de un real succes și pe viitor astfel de acțiuni merită să fie organizate.

Victor HRIHORCIUC,
președintele filialei Iași a UUR

problemelor limbii ucrainene, studiului și dezvoltării, promovării și popularizării și în același timp să demonstreze frumusețea și bogăția ei, respectiv a literaturii ucrainene. Această sărbătoare unește pe toți ucrainenii pe calea renașterii spirituale și a consolidării statalității. La urma urmei, fiecare națiune s-a realizat numai atunci când s-a regăsit în graiul nativ.

Forumul Mondial al Ucrainenilor

În perioada 25-28 august a.c., m-am aflat din nou în Ucraina, împreună cu alți colegi din conducerea UUR, pentru a participa la aniversarea a 26 de ani de la dobândirea Independenței Ucrainei și la Forumul Mondial al Ucrainenilor din

Kiev, sărbătorind totodată 50 de ani de existență a Congresului Mondial al Ucrainenilor (care s-a numit înainte de anul 1993 Congresul Mondial al Ucrainenilor Liberi).

Lucrările Congresului au avut loc la Universitatea Națională „Taras Șevcenko” din Kiev și s-au desfășurat în zilele de 25 și 26 august, în contextul Adunării generale anuale a CMU, conduse de președintele acestuia, Evhen Cholij. În cadrul Congresului, care cuprinde 155 de organizații din 33 de țări ale lumii, s-au prezentat rapoartele de activitate (inclusiv de organizația noastră, Uniunea Ucrainenilor din România, care este membră deplină în acest Congres). Au fost supuse aprobării de către delegații la adunare unele schimbări la Statut, au fost aprobate rapoartele Comisiei de Control, ale Comisiei Financiare, Economice și altele. Au fost organizate, totodată, o serie de întruniri și discuții la nivel de ministere, în diverse locații, care au culminat, în după-amiaza zilei de 26 august, la „Arsenalul de Artă”, o clădire impunătoare care, de obicei, adăpostește mari vernisaje de expoziții de artă. De această dată, însă, aici s-au desfășurat festivitățile dedicate celor 50 de ani de la înființarea CMU (dar și o mică expoziție cu realizările Congresului în acești ani), la care a sosit „floarea” diasporei ucrainene și autoritățile de stat ale Ucrainei, în frunte cu însuși președintele țării, Petro Poroshenko.

M-am bucurat să asist la cuprinzătoarele cuvântări ale celor doi: președintele CMU și președintele Ucrainei și să am parte de onoarea să-mi întindă mâna atunci când președintele Ucrainei a făcut baie de mulțime atât la venire, cât și la plecare! Iar eu, în cele din urmă, încărcată de emoție de-abia am reușit să-i rostesc o singură frază: „diaspora ucraineană din România vă mulțumește pentru ajutorul acordat în deschiderea Bisericii ortodoxe ucrainene din București”. M-a privit, a înțeles și am avut impresia că s-a și bucurat de această veste și apreciere.

Am reușit să găsec timp pentru a ne revedea și cu vechea mea cunoștință, artistul și compozitorul Marian Hadenko care ne-a dus, împreună cu familia sa și colaboratorii, într-un superb restaurant de lângă Kiev, pentru a ne ospăta cum se cuvine, a ne delecta spiritual și a ne prezenta proiectele sale de viitor, în colaborare cu comunitatea noastră.

A doua zi, delegația UUR s-a deplasat spre orașul Lviv, în Galiția, pentru a participa la amplele manifestări, special pregătite pentru marcarea celor 50 de ani de activitate a Congresului Mondial al Ucrainenilor, desfășurate în perioada 27-29 august și intitulate „Zilele diasporei ucrainene la Lviv”. Deschiderea oficială a avut loc, în mod sugestiv, chiar la poalele statuii marelui mitropolit ucrainean, Andri Șepțkyi, care se află în Piața „Sf. Gheorghe”. A urmat apoi slujba religioasă la Catedrala „Sf. Gheorghe”, după care ne-am deplasat cu toții la

seara festivă dedicată acestei frumoase aniversări a CMU, prilej cu care tot în cadrul aceleiași fastuoase clădiri a Politehnicii Ivivene, în care s-a petrecut tot evenimentul, s-a deschis și o superbă expoziție de costume populare ucrainene. A fost o

seară de neuitat, de muzică presărată cu alocuțiuni și în care am putut reîntâlni persoane importante din diferite țări ale Europei și din Ucraina, cu care adesea, lucrând încă la Ministerul Culturii, am avut satisfacția de a realiza schimburi culturale. Bucuria revederii m-a însuflețit pentru multă vreme, mai ales că a trecut ceva timp de când nu am mai avut astfel de fericite prilejuri... Țin să mulțumesc celor care au sugerat

participarea tuturor membrilor Consiliului UUR la acest deosebit eveniment și, în mod special, președintelui UUR, Nicolae Miroslav Petrețchi.

Manifestările aniversare au continuat la Lviv și la 28 și 29 august, însă marea parte a delegațiilor noastre au avut probleme urgente de rezolvat, trebuind astfel să ne întoarcem cu toții în România, lăsând în urmă încă multe întâlniri interesante, seri artistice, expoziții și, mai ales, conferința internațională „CMU în cei 50 de ani și contextul european” la care nu am mai luat parte.

Satisfacția vizitării Ucrainei în hainele ei de sărbătoare, a Festivalului huțul și a Forumului Mondial al Ucrainenilor, a fost, ca de fiecare dată, extrem de mare, încărcându-ne pozitiv.

Trag nădejdea că la următoarea vizită a patriei-mamă să o putem găsi cu adevărat înfloritoare și liberă din toate punctele de vedere, fără război și nici o urmă de picior dușman în ea! Fiindcă prea mult sânge a curs în această frumoasă țară, vecină României, ca să ne poată lăsa nepăsători.

Iaroslava-Oresea COLOTELO

Un cerb trist

M-am întâlnit cu-n cerb în vale,
Sărmanu' suspina în ger,
Că ciuta lui spre mare jale
A împușcat-o-un braconier.

Privindu-l cum ofta-n tăcere
Lângă-al ei sânge-mprăștiat,
Cum pleca capul de durere
Către pământul înghețat.

Se frământa, nu-și găsea locul,
Un loc de a se liniști,
Oare l-a ocolit norocul
Cu ciuta-naltă de-a trăi?

Frumoasa ciută împușcată
Într-o zi-nchisă cu mult ger
A fost în sanie luată
De nemilosul braconier.

Văzând această scenă tristă
Cu-o ciută moartă și-un nătâng
Am scos din haină o batistă
Și-am început să strig, să plâng.

Această sumbră despărțire
O, Doamne, cât m-a afectat,
Simțeam de parcă mă răniră
Niște dulăi turbați din sat.

Credeam, că eu sunt cerbu-acela
Care-a pierdut iubirea sa,
Că mă înnađușă flanela
Parcă o forță mă-neca.

Văzând cum cerbul o petrece
Cu ochi loviți de braconier,
Am zis pe timpul-acela rece,
O, Doamne, luminat din cer,

Dă-i cerbului puteri, tărie,
Să poată trece prin suspin,
Să uite-această tragedie,
Scoate-i din suflet acest spin.

Iar cel ce i-a ucis iubirea,
Fă totul după voia Ta,
Zic după cum mă-ndeamnă firea
Dă-i tot ce vrei, dar nu-l ierta.

Mihai VOLOȘCIUC

Orientări europene în domeniul educației la început de mileniu III

La sfârșitul anilor '80, în limbajul politicilor educaționale din Europa a apărut termenul dimensiunea europeană, ca răspuns la nevoia de reformare a educației la început de secol XXI. După schimbările politice din 1989 toate țările Europei geografice au devenit membre ale Consiliului European (România a aderat la data de 7 octombrie 1993), dimensiunea europeană devenind o finalitate comună a tuturor sistemelor educative din Europa și fiind marcată de cele trei valori care asigură identitatea Consiliului European: drepturile omului, pluralismul și statul de drept. O altă organizație europeană preocupată de educație este și Uniunea Europeană (România a devenit stat membru al Uniunii Europene la 1 ianuarie 2007). Cooperarea dintre cele două organizații europene în domeniul educațional are drept scop armonizarea politicilor, structurilor și instituțiilor educative.

Școala românească s-a înscris și ea în demersul de reformare, cooperând cu celelalte țări europene la crearea unor strategii educative performante. În literatura română de specialitate conceptul dimensiune europeană a fost teoretizat și în lucrarea „Pregătirea psihopedagogică – Manual pentru definitivat și gradul didactic II”, coordonată de Dan Potolea, Ioan Neacșu, Romița B. Iucu, Ion-Ovidiu Pânișoară.

În lucrarea citată, conf. univ. dr. Roxana Chivu consideră că „...ar trebui să evidențiem ce înțelegem prin dimensiune europeană, ce reprezintă aceasta, care sunt elementele componente, caracteristicile, modalitățile în care conceptul de dimensiune europeană se materializează prin intermediul acțiunilor specifice în învățământul românesc: la nivel de finalități, curriculum, în realizarea orelor la clasă prin transmiterea cunoștințelor, formarea competențelor europene și educarea în spiritul valorilor europene.

Dimensiunea europeană a educației nu trebuie să limiteze posibilitatea tinerilor de a-și construi liber propria identitate. Pentru a putea alege, însă, ei trebuie mai întâi să învețe și să știe care sunt alternativele, în special în domeniul valorilor, unde orientarea este mai dificilă mai ales dacă se renunță la modele pentru a nu limita libertatea individului. În acest sens, dimensiunea europeană facilitează formarea identității culturale și morale a individului.

Dimensiunea europeană a educației se obiectivează în formarea cetățenilor europeni înzestrați cu informații și competențe europene, educați în spiritul valorilor europene, care au cultură, conștiință și identitate europeană”.

În acest sens, alături de domeniile educaționale reprezentative (educația intelectuală/estetică/

Întâlnirea cu rădăcinile mele

fizică/profesională/pentru carieră) care au suferit de-a lungul timpului schimbări importante în planul finalităților, conținuturilor și modalităților de realizare au apărut noile educații: educația pentru cetățenie, educația personală și socială, educația pentru valori, educația globală, educația interculturală, educația pentru dezvoltare, educația pentru mediu, educația pentru pace.

Experițe reformatoare ale învățământului românesc

În tendințele inovative ale învățământului românesc se înscrie și introducerea disciplinei *Istoria și tradițiile minorității ucrainene* pentru clasele a VI-a și a VII-a.. Disciplina este prevăzută în planul-cadru de învățământ în aria curriculară *Om și societate*, având un buget de timp de 1 oră pe săptămână.

Din nota de prezentare a disciplinei aflăm că „prin statutul său, disciplina *Istoria și tradițiile minorității ucrainene* conturează cadrul favorabil pentru ca elevii să înțeleagă trecutul și prezentul comunității etnice din care fac parte și să partici-

pe activ la viața socială și culturală a acesteia. Ea promovează valori morale și civice prin intermediul cărora se construiește identitatea și se promovează dialogul intercultural.

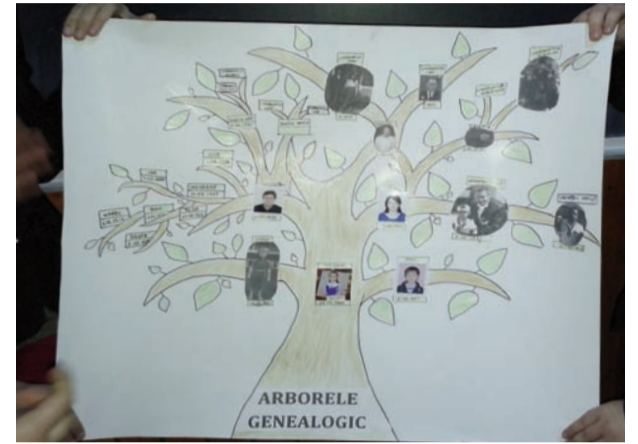
Programa s-a construit având în vedere principiul coexistenței românilor și a minorităților conlocuitoare, care a marcat profund identitatea românească în ansamblu. Alte două principii complementare, care stau la baza acestei programe sunt multiperspectivitatea și interculturalitatea. Ele implică acceptarea și asumarea unor puncte de vedere diferite asupra unor evenimente comune care sunt interpretate în concordanță cu propriul bagaj cultural și istoric”.

Fărăme din experiența noastră

Am început studiul acestei discipline cu o temă firească și provocatoare în același timp: *Întâlnirea cu rădăcinile mele*. O temă firească de-

oarece cunoașterea rădăcinilor este o datorie firească a fiecărui om; provocatoare pentru că în epoca în care trăim copiii stau mai mult în fața monitoarelor și pierd contactul cu lumea reală. Se înstrăinează tot mai mult,

chiar și de membrii familiei. Un comportament care nu trebuie neglijat de familie, deoarece doar prin comunicarea cu copiii putem influența pozitiv dezvoltarea personalității acestora. O vorbă din popor spune că educația începe cu „cei șapte ani de acasă”... deveniți mai puțini acum deoarece

copiii sunt incluși în diverse forme educaționale încă de la vârste mult mai fragede. Oricum ar fi, educația începe din prima zi de viață a copilului. Un proverb persan spune că „Dacă prima piatră e pusă strâmb, atunci peretele va fi strâmb până sus”. Vorbind despre educație și despre rolul familiei în dobândirea acesteia, poetul german Goethe zicea „S-ar naște și copiii creșcuți/ De-ar fi creșcuți părinții”.

În cadrul primei ore am încercat să găsim o definiție a familiei, am identificat rolul membrilor în familie, am construit din cuvinte o casă – fiecare cuvânt reprezentând o cărămidă. Fiecare *cărămidă-cuvânt* conținea un termen care poate contribui la rezistența unei familii în timp și peste timp: fericire, armonie, înțelegere, iubire, legătură, iertare, grijă, atenție, afecțiune, devotament, sacrificiu, încredere, bucurie, înțelegere, ajutor, răbdare etc.

Pentru acasă au primit ca sarcină de lucru să realizeze arborele genealogic al familiei, lucru care a necesitat discuții cu membrii familiei, documentare. Unii au săpat adânc, aducând informații și despre străbunicii lor. Prezentarea unui arbore genealogic a durat și 15 minute (în cazul familiilor numeroase, elevii ținând neapărat să spună și numele înaintașilor lor, ce ocupații au avut etc.) ceea ce a făcut ca cele 50 de minute ale orei să nu fie îndeajuns... așa că la cererea elevilor am ascultat povești de viață și în pauză.

O activitate *altfel* care i-a scos pe elevi din rutina cotidiană, iar concluzia trasă a fost aceea că a descoperi urmașul cui ai fost poate fi ceva cu adevărat fascinant.

Lăcrămioara GRIGORCIUC

„Biblioteca dă roade, oferă gustul pentru limba maternă”

Sunt cuvintele cu care am fost întâmpinat de doamna bibliotecară Mariana Mechno, într-o nouă descindere la biblioteca Școlii Gimnaziale,

din Izvoarele Sucevei deja familiară mie. Aici am zărit la masa dintre rafturile ordonate aranjate copii printre care Miriam Boca, clasa a II-a, Iasmina Boca, clasa a III-a, Iuliana Moisa, clasa a V-a, Florin Drebitca, clasa a IV-a, Edi Moțco, clasa a V-a, Andreea Zinici, clasa a VIII-a, Iulia Droniuc, tot în aceeași clasă, ca vechi cititori, dar și alții noi.

I-am întrebat ce fac ei aici. Mai timid, dar și cu curaj mi-au răspuns că deprind limba ucraineană nu numai la clasă, ci și la bibliotecă citind reviste. Studiază această limbă începând din clasa pregătitoare prin comunicarea orală, prezentarea satului și a unor obiecte, desene, vizionarea unor documentare, elevii fiind

Doamna bibliotecară Mariana Mechno

interesați de aceste activități în mod voluntar.

„Biblioteca le mai oferă elevilor un refugiu spre liniște, un sfat util sau o mângâiere pentru sfaturile primite. Unul dintre acestea este să învețe limba ucraineană”, mi-a spus cu un zâmbet larg doamna bibliotecară la despărțire.

Decebal Alexandru SEUL

Când sufletul pășește în locuri binecuvântate de Dumnezeu, îndrăgite de oameni...

„Unde sunt doi sau trei adunați în numele Meu, acolo sunt și eu în mijlocul lor!”
(Matei 18:20)

Cât adevăr și cât de frumos ne învață Evanghelia să lucrăm în lume! Dar, uneori, răzvim cu greu printre vicisitudinile vieții, pentru a împlini cuvântul de învățătură evanghelic. Am ales să-mi aștern gândurile pornind de la acest verset biblic, întrucât aceasta a fost trăirea care mi-a dat imbol-

dul să gândesc că, împreună cu o parte dintre enoriașii bisericii pe care o păstoresc – Parohia Ortodoxă Ucraineană „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Crasna-Vișeuului, mai exact, cu membrii procesiunii și ai corului, aș putea să particip la Hramul Bisericii Ortodoxe Ucrainene „Adormirea Maicii Domnului” din Caransebeș, din data de 24 septembrie 2017. Dar, de la gând până la faptă, calea este uneori lungă și, cu siguranță, doar prezența voinței divine reușește împlinirea acestor dorințe. Pentru a mă face înțeles în tot demersul pe care l-am făcut, se cuvine să explic motivul pentru care am ales această parohie ca prilej de odihnă și desfătare a sufletului.

Cu toții avem, cu siguranță, un început căruia sufletul îi păstrează nealterată frumusețea. Biserica „Adormirea Maicii Domnului” din Caransebeș este cea în care am devenit și eu, pentru întâia dată, preot paroh. Pentru mulți acest lucru nu înseamnă prea mult, dar când la temelia bisericii, la ctitorirea ei, jertfești și o parte din sufletul tău, devine o certitudine faptul că înlăuntrul firii rămâne acea veșnică chemare, mai ales la ceas aniversar. De această biserică, dar mai ales de sufletele ce o alcătuiesc, mă leagă atâtea amintiri frumoase!

Așadar, ca gândul să devină faptă, a trebuit să fac anumite demersuri. Și, ca-n toate lucrurile în care se simte prezența lui Dumnezeu, evenimentul s-a desfășurat mai ușor decât mi-am imaginat inițial: Dumnezeu și Maica Sfântă au răspuns chemării noastre, împlinind cele scrise în cărțile noastre de rugăciune: „Nimeni din cei ce aleargă la tine, nu iese rușinat, Născătoare de Dumnezeu Fecioară, ci cerând dar bun, primește dăruirea către cererea cea de folos” (Paraclisul Maicii Domnului, Carte de rugăciuni, Editura Ecclesia, Nicula, 2002). Dar oare cum lucrează Dumnezeu prin oameni?! De multă vreme îmi doream să-mi bucur enoriașii cu această drumeție. Meritau! Drumul lung însă, solicitant, m-a determinat să gândesc un itinerariu care să permită și locuri de popas, dar și de a-ți desfăta privirea cu frumusețea obiectivelor turistice. Pentru a nu da prilej de poticneală și nici de păcat niciunui posibil lector, fac precizarea că, acolo unde scopul unei inițiative este strict religios, politicul se exclude de la sine. În aceeași ordine de idei, fac mențiunea că am fost plăcut impresionat de felul în care a fost privită solicitarea mea de forul căruia i-am cerut sprijinul: Uniunea Ucrainenilor din România, în

persoana domnului Miroslav Petrețchi, în calitate de președinte al Organizației județene Maramureș. Felicitări pentru felul în care a gestionat întreaga situație pentru dorința de colaborare în vederea bunului mers al lucrurilor! Doar un bun credincios, un om cu evlavie, un creștin care vibrează la nevoile semenilor și pe care funcția nu l-a făcut să-și uite obârșiile, ar fi putut răspunde cu atâta căldură și să se implice cu atâta abnegație în împlinirea solicitării noastre: decontarea cheltuielilor de transport pe traseul Crasna-Vișeuului – Caransebeș, pentru intervalul 22.09.2017 – 25.09.2017. Grație sprijinului UUR, implicit a domnului președinte Miroslav Petrețchi, am reușit să vedem atâtea obiective frumoase, pelecetajul fiind unul de suflet, iar finalitatea – una emoționantă, sărbătoarea sfințirii Bisericii Ortodoxe Ucrainene „Adormirea Maicii Domnului” din Caransebeș. Am pornit la drum la

data de 22 septembrie, o zi mohorâtă de toamnă, care însă nu ne-a împiedicat să fim veseli și optimiști, cel dintâi popas reprezentându-l Salina de la Turda, reper devenit deja arhicunoscut, dar care, poate, ar fi rămas un nume pentru mulți dintre copiii implicați în acest proiect, dacă nu ar fi fost ajutați să-l vadă. Adevărata bucurie am trăit-o la Mănăstirea Dumbrava, din localitatea Unirea, județul Alba, unde ne-am și cazat! Ce minune de loc, ce minune de oameni! Am participat cu toții la momentele religioase din ceas de seară, unde, în rugăciune fierbinte, i-am mulțumit lui Dumnezeu pentru tot și pentru toate. Dimineața următoare ne-a găsit în drum spre alte locuri: Cetatea Aiudului, Muzeul de Științe ale Naturii din Aiud, Cetatea Deveii, Castelul Corvinilor, Grădina Zoologică din Hunedoara – toate aceste obiective strecurând nespuse bucurie în sufletul celor prezenți. Ne-am cazat la Caransebeș, loc unde cuvântul „acasă” a fost mai mult decât evi-

Ne bucurăm pentru tot ce am trăit și, încă o dată, îi mulțumim lui Dumnezeu că ne-am întors sănătoși acasă, împlinind vrerea Sa, tot așa cum stă scris în Sfânta Scriptură: „Căci cărările drepte le păzește Dumnezeu (...). El va face drepte căile tale și mergerea ta o va face să fie în pace” (Pilde, 4, 26-29).

Pr. Vasile ARDELEAN

Două vieți!

Dumitru Ciornei s-a născut în anul 1919 în Moldova-Sulița, satul Benia, cătunul Arsanu. Era singur la părinți. În anul 1940, timp de 4 ani, este închis în lagărul din Crimeea. Acolo a făcut foame, păștea iarbă. În acest timp părinții lui, Dumitru și Irina, n-au știut nimic de el. Pe atunci nu erau telefoane, scrisorile se pierdeau pe drum. În anul 1944, a fost eliberat din lagăr și 3 luni a mers pe jos pe unde apuca, prin tufișuri, plin de păduchi. Ajungând acasă mama lui a leșinat, nerecunoscându-l cine este. În 1945 a cunoscut-o pe viitoarea lui soție, Anghelina, la biserică și a întrebat-o cine este. A spus că este o fată din Cârlibaba și slujește în Benia la un boier ce se numea Mehno. Mergând spre casa boierului i-a mărturisit că nu are părinți. Avea doar o lună când i-a murit tata și când a împlinit 3 luni, i-a decedat și mama. Toate cele 5 surori i-au murit când le-a născut mama ei. A rămas orfană și singură. La înmormântarea mamei sale o femeie cu un suflet foarte bun a vrut s-o dea pe Anghelina la stat. Însă neavând copii a luat-o la ea acasă. Dar, când a împlinit 6 ani, Dumnezeu a luat-o și

pe femeia ce a crescut-o. A stat apoi la o familie din Cârlibaba Plete și la una din Dorna Candreni până ce a împlinit 10 ani și nerezistând la acea familie a revenit iarăși la boierul Mehno din Benia unde a slujit 12 ani. La 22 de ani, ieșind din biserică, după cum am precizat, s-a căsătorit cu Dumitru cel recent eliberat din lagărul Crimeei stabilindu-se în cătunul Arșanu din Benia. Din căsătorie au rezultat 6 copii, toate fete dintre care două au trecut la cele veșnice de mici. La Domnul a fost chemată și Veronica la vârsta de 49 de ani rămânând Parasca, Ana și Vasilena. Anghelina și Dumitru au trăit împreună 67 de ani, Dumitru a trecut în umbra pământului la 97 de ani, iar Anghelina la 90 de ani. Acești bătrâni au avut 40 de nepoți, strănepoți și străstrănepoți. În total 5 generații de copii. Nepotul Cornel Serediuc mi-a povestit viața bunicilor săi precizând că toți nepoții i-au iubit pe bunici și bunicii și-au iubit nepoții. Aceștia din Benia s-au mutat spre sfârșitul vieții la casa din Izvoarele Sucevei locuind la fiica Parasca și la cel ce viețuia cu ea, Dumitru, care au avut grijă de ei până în ultimele clipe. Bătrânul Dumitru s-a stins din viață lucid, știind câți locuitori are fiecare țară!

Decebal Alexandru SEUL

„Toamna la stână“ la Rona de Sus

Sâmbătă, 25 noiembrie 2017, filiala Maramureș a Uniunii Ucrainenilor din România a organizat la Rona de Sus, acțiunea culturală „Toamna la stână“.

Activitatea a fost deschisă de președintele Organizației locale UUR din Rona de Sus, prof.

Miroslav Petrețchi, în cuvântul său, și-a exprimat bucuria de a se afla printre consătenii săi și invitații la această sărbătoare, mai ales că, dimineața a participat la deschiderea Conferinței Naționale a Organizației de Femei a UUR la Sighetu Marmăției, iar apoi la activitatea din Satu Mare.

După cuvântări, prof. Opreșan Elek a prezentat activitatea la stâna oilor din localitate, din primăvară până toamna târziu, care încă s-a păstrat. În consens cu această cuvântare, corul mixt „Vocile Ronei“ a interpretat câteva cântece dedicate oieritului, ciobanilor, cântece vesele, pe patru voci, primite cu multe aplauze. Au urmat cântece de

Opreșan Elek, care a anunțat și invitat pe scenă personalități, primite cu aplauze. Prof. Miroslav Petrețchi, în salutul său, a anunțat formațiile participante la această acțiune culturală, precum și oaspeții prezenți. Primarul Romanic Ioan a mulțumit inițiatorilor acestui eveniment și și-a exprimat regretul că sala de spectacole nu este modernă. Președintele UUR, deputatul Nicolae

muzică ușoară ucraineană, cântate de elevii din Remeți cu acompaniament. Apoi a urmat corul bărbătesc din Poienile de sub Munte cu cântece pe două voci. Grupul vocal din Crasna Vișeuului și grupul vocal mixt din Valea Vișeuului, precum și un solist din Ruscova au delectat publicul prezent cu cântece populare locale. Grupurile vocale din Lunca la Tisa și Crăciunești au interpretat și ei

cântece ucrainene pe două voci.

Au încheiat spectacolul ansamblul de dansuri „Sokoleata“ din Rona de Sus, conducător, ca și la corul „Vocile Ronei“, prof. Geta Petrețchi, și acordeonistul Nicolae Grijac cu câteva cântece locale.

Prof. Miroslav Petrețchi, președintele UUR Maramureș, a mulțumit publicului, formațiilor artistice, oaspeților (au fost prezente și delegațiile de femei din județele Suceava, Cluj, Timiș, Caraș-Severin și Maramureș, care dimineața au participat la Conferința Națională a Organizației

de Femei a UUR). La fel, a mulțumit celor care s-au ocupat de pregătirea sălii de spectacole, de amenajarea scenei, ca un fel de stână și, nu în ultimul rând, președinților organizațiilor locale ale UUR din Maramureș.

Ileana DAN

În Deltă nu se moare de foame

Citeam într-un ziar de popularizare că pe timpul foametei din țara noastră locuitorii Deltei au fost salvați de anumite plante care cresc aici.

Curios să aflu realitatea am stat de vorbă cu mai mulți bătrâni din comuna deltaică Sfântu Gheorghe și am constatat că „adevărul e la mijloc“. De fapt, peștele i-a salvat de foamete! Comercianții făceau schimb de produse agricole (făină, cartofi, ulei) cu pește care era din belșug aici.

Un bătrân îmi povestea că, fiind copil, cerea părinților o bucată de plasă, cu care prindeau pește și apoi îl frigeau pe loc, astâmpărându-și foamea.

Și totuși, mai ales copiii, consumau multe plante din baltă pentru a-și completa necesarul, nu numai în timpul foametei, ci din joacă sau din curiozitate. Mare căutare avea o plantă banală care crește pe sărături și pe care localnicii o numesc cocicani (face parte din familia *Juncaceae*). Prezintă în sol un rizom cu miez dulce, care era decojit și consumat cu plăcere. Se „consumau cocicani albi, nu cei galbeni, care nu înțepau“. O altă plantă foarte răspândită și cunoscută, care crește în ape stătătoare sau lin curgătoare și care se folosea nu numai la diverse împletituri, era la mare căutare printre copiii Deltei. Este vorba de banala papură (*Typha latifolia*), de la care se consumă miezul rizomului și partea inferioară a tulpinii, după ce se decojește. „Avea un gust dulce ca și cel al cocicanilor“, a adăugat un alt bătrân.

În zilele toride de la sfârșitul verii sau începutul toamnei, copiii sau adulții se răcoreau cu semințele zemoase din fructul de nufăr (*Nymphaea*).

O plantă la care râvnește atât porcul mistreț, cât și omul este cornaciul

(*Trapa natans*) sau ciulinul de baltă cum îl denumesc localnicii. Fructul și sămânța fragedă și gustoasă sunt consumate cu multă plăcere de mistreți, iar miezul poate fi consumat de om atât crud, cât și fiert (la maturitate când fructul devine lemnos).

Și la ora actuală, când se adună 2-3 familii, cel mai tânăr este trimis în baltă cu barca ca să adune un paner cu ciulini (fructe), care se fierb într-un cazan mare în apă cu sare. Cu niște cuțite bine ascuțite, fiecare invitat taie fructul lemnos, scoate miezul care se mănâncă.

Semințele presărate cu sare se pot da la cuptor, fiind mai bune și mai consistente decât alunele (și ce mai merge șprițul sau berea după aia!).

Faptul că „în Deltă nu se moare de foame“ l-am constatat încă din anul 1964 când lucram în localitatea Dunavățul de Sus.

În zilele călduroase de primăvară sau vară, obișnuim să merg împreună cu copiii satului cu barca prin desigurile de stuf din preajmă. Într-o zi, ca să-mi facă o surpriză, aceștia au adunat ouă din cuibarele păsărilor sălbatice din baltă din care au preparat o omletă mare pe care am mâncat-o cu toții cu niște furculițe improvizate din stuf.

Intersant este că niciodată nu luau din cuib ouă clocite deosebindu-le din instinct de cele neclocite și întotdeauna extrăgeau doar un singur ou, lăsând celelalte să fie clocite în continuare, iar când mergeam la pescuit, copiii eliberau în apă peștii mici care erau sub dimensiune.

A fost, de fapt, prima mea lecție de ecologie practică.

M-a uimit cu câtă dexteritate mânuiam barca, cum ocroteau natura, mi-am zis atunci că „Delta e nu numai frumoasă, ci și bogată. Aici nu se moare de foame“.

Vasile IASCHIU

PRIMELE ROMANE ISTORICE ALE LUI OSYP MAKOVEI ȘI MIHAIL SADOVEANU: „IAROȘENKO“ (1905) ȘI „ȘOIMII“ (1904) – SIMILITUDINI ȘI DIFERENȚIERI

(Urmare din numărul 345/346)

Romanul său istoric „Iaroșenko“ a fost scris în manuscris în 1903, ca să fie publicat tocmai în 1905 din cauza unor impedimente obiective ale cenzurii, ce se temea de provocări naționaliste, iar cel de-al doilea romancier, Sadoveanu, scrisese „Șoimii“ săi în același an, în manuscris, și dăruit, cu un an mai devreme, cititorilor istoria romanțată a sfârșitului tragic al domniei lui Ioan Vodă cel Cumplit (după bătălia de la Cahul, 1574) și a fraților săi Nicoară și Alexandru Potcoavă, care au încercat să răzbune moartea nemiloasă a fratelui trădat de pârcașul Ieremia Golia înfruntând vremurile potrivnice din istoria Moldovei a sfârșitului de secol al XVI-lea, când dușmanul comun al ucrainenilor și moldovenilor era Polonia și Imperiul Otoman. În aceste împrejurări, ca să reziste între ciocan și nicovală, pe un teren de bătălie nesfârșite pentru putere, moldovenii se înfrățeau cu cazacii zaporojeni de pe Nipru și luptau deseori împreună pentru libertate și neatarnare: „Moldovenii și cazacii au avut deseori contact prietenesc în luptele pentru ființa lor ca neam, în această margine de lume bântuită de furtunile istoriei. Ioan Vodă cel Cumplit, în veacul XVI al Moldovei a avut sprijin căzăcimea în lupta lui contra împărăției turcești. Potcoavă a fost unul dintre frații lui Ioan Vodă. S-a întâmplat ca primul meu roman istoric să aibă drept erou pe acest viteaz cu faimă, ieșit dintre moldoveni și ajuns hatman în Pragurile Niprului. Am avut o deosebită mișcare sufletească regăsindu-mi eroul în opera poetului ucrainean Taras Șevcenko“, mărturisește cu drag Sadoveanu în relatarea sa despre corespondențele sale sufletești cu marele poet ucrainean, în care se regăsea citind și traducându-i selectiv „Cobzarul“ (v. prefața și textul supracopertei la volumul „Șevcenko – Cobzarul“, în traducerea lui Victor Tulbure, îngrijite de Dan Horia Mazilu, București, 1990).

După cronologia evenimentelor epoca „Fraților Potcoavă“, cum își intitulase în prima variantă din 1901 Mihail Sadoveanu romanul istoric de debut „Șoimii“, la baza căruia se află monografia lui Bogdan Petriceicu Hașdeu „Viața lui Ioan Vodă cel Cumplit“, dar și lecturile din „Taras Bulba“ al lui V. Gogol, carte pe care Sadoveanu

o purta cu drag la el o vreme permanent. La publicarea primei variante autorul însuși recunoștea prietenului său Eric Furtună, că ele miros a romantism, contrazis fiind de Nicolae Beldiceanu, că cei ce luptă zilnic pentru supraviețuire nu-s tocmai romantici, iar apariția „Șoimilor“ în perioada 1903-1904 prin foiletoane zilnice ale ziarului „Voința națională“ a lui V. Pârvan, care va fi și întâiul său critic și prefațator, plasează acest roman cu tematică națională alături de romancierii Walter Scott, V. Hugo, A. Manzoni și G. Flaubert. Volumul, care a apărut spre sfârșit de an 1904, s-a epuizat rapid și s-a reeditat imediat la cererea cititorilor, fiind captivant prin acțiune, eroi și întâmplări amoroase pe un fundal al tragismului generat de dușmanii înverșunați de la sudul și nordul Moldovei. Astfel după pierderea bătăliei de la Cahul, ca urmare a trădării pârcașului Ieremia Movilă, Ioan Vodă cel Viteaz se retrage la Roșcani și nerezistând puhoiului turc-tătar, se predă cu condiția libertății sale și a oștenilor săi, însă este măcelărit și ucis în chinuri groaznice fiind rupt în bucăți de cai și cămile. Frații săi Nicoară și Alexandru se refugiază la cazacii zaporojeni și se pregătesc să se răzbune pentru moartea domnitorului. Ei vin în țară cu un grup de oșteni, cazaci și moldoveni credincioși lui Ioan Vodă, aflând că boierii patrioți au făcut legământ să-l înscăuneze pe Nicoară domn al Moldovei, dar planul de-a-l ucide pe trădătorul Ieremia Golia de la Iași la Curtea domnească a lui Petru Șchiopu, înțesată de turci, nu izbutește și fug înspre Dăvideni, unde sunt găzduiți de Andrei Dăvideanu, socrul pârcașului. Aici se îndrăgostesc de frumoasa Ilinca, fiica lui Ieremia Golia, iar mezinul Alexandru, mai pătimaș n-o poate uita nici o clipă. Urmăriți de oșteni domnești fugarii trec Siretul și Prutul spre Nistru pentru a se retrage în Polonia. Neputând traversa apele învolburate luptă cu iscoadele domnitorului și fug la cazacii zaporojeni de pe Nipru, prietenii lui Nicoară. În scurt timp pregătesc un grup de oșteni, care la întare în țară se mărește cu luptători dornici să elibereze poporul de turci. Petru Șchiopul pierde bătălia, Nicoară este ales domn al Moldovei, iar Alexandru se usucă de dorul Ilincăi nemaivorind nici o război împotriva tatălui trădător. Petru Șchiopul strânge iar o oști-

re și-n bătălia de la Docolina e învins definitiv, iar frații Potcoavă continuă să-l urmărească pe Ieremia Golia, îl prind, însă Alexandru nu-i mai dorește moartea, dar moșul Petrea Gânj, un lup-tător credincios fraților Nicoară, îl ucide, dar este ucis, la rândul său, de pătimașul Alexandru. Din întâmplare este omorât și prietenul lor de arme, bătrânul cazac Pokotilo, care, înainte de a-și da ultima suflare, destăinuie fraților Potcoavă că ei sunt de fapt copiii lui Petre Gânj, fapt, ce-l afectează într-atât pe fratele cel mare, încât renunță la domnie plecând cu cazacii peste Nistru. Turcii îi amenință pe polonezi să nu găzduiască pe fugari, ei îl prind, iar Ștefan Bathory, ajuns rege al Poloniei, îl decapitează pe viteazul domn public în piața din Lviv, unde eroul, prin ultimul său cuvânt, prevenea astfel urmașii: „... turcul păgân cu plată a cerut regelui vostru, supusul, să facă acest lucru, iar regele a cerut călăului să ducă la capăt această treabă, /.../ dar țineți minte... cel ce mă dă morții astăzi, v-ar putea ucide și pe voi/.../ capetele voastre, cele ale regilor voștri, vor fi duse la Constantinopole, de îndată ce cel ce plătește o va cere!“, ceea ce s-a și întâmplat de atâtea ori cu domnii români nedoriți de turci, iar cazul martirajului Brâncovenilor, tatăl cu cei patru fii creștini – declarați astăzi sfinți de Biserica Ortodoxă Română, rămâne o pildă de patriotism și credință nestrămutată, alături de Nicoară și mulți alți mucenici, ce n-au abdicat de la creștinism, sacrificându-se nu numai pentru țara lor, ci și pentru țările vecine, apărându-le de păgâni, aici la poarta de intrare în Europa.

Peste patru decenii Moldova continua să fie teatrul de război între polonezi și turci fiindcă după Ștefan Răzvan (1595) Movileștii au aservit țara regatului polonez chiar din acest an prin Ieremia Movilă, istorie ce-o prezintă M. Sadoveanu în „Neamul Șoimăreștilor“ (1915). Mare-lui regat polonez - Uniunea Polono-Lituaniană îi era supusă și Ucraina, dornică de libertate, istorie ce-o prezintă scriitorul ucrainean Osyp Makovei în romanul său istoric de maturitate, unic în opera sa, „Iaroșenko“, inclus în colecția paginilor de aur ale Ucrainei.

(Continuare în numărul următor)

Ioan CHIDEȘCIUC

- Doctore, ajută-mă să slăbesc
- Ocupă-te cu sportul.
- Păi, merg în fiecare zi pe jos la serviciu
- Încearcă transportul în comun...

Căsătorită? Întreabă judecătorul.
Femeia-martor suspină.
- Necăsătorită, - dictează acesta secretarei
și-l întreabă pe cel de-al doilea martor:
- Căsătorit?
Martorul suspină.
- Căsătorit, - dictează judecătorul.

Soția bombăne:
- Vecinii și-au cumpărat televizor nou... noi când vom cumpăra?
- Bravo! - zise soțul - dar dacă vecinii se vor urca pe acoperiș și vor sări de acolo, tu ce ai să faci?
- Am să le iau televizorul.

La medic
- Beți?
- Rar... De patru ori pe lună... Câte trei luni la rând...

Miniglume

- Ioane, de ce ești plin de vânătași?
- Păi, soția...
- Cu sucitorul?
- Nu, m-a târât pe scări...
- Bădie, unde să instalăm cortul? - întreabă turiștii.
- Acolo după acele tufișuri, unde se instalează zeci de corturi.
- Ceva distractiv, se petrece aici?
- Da. În fiecare duminică dau drumul taurului meu.
- Un cetățean vroia din toată inima să ajungă deputat. Cineva l-a întrebat:
- Și ce o să faceți, dacă o să deveniți deputat?
- Nu va fi o problemă pentru mine. Mă

macină gândul, ce mă voi face dacă nu devin deputat!

Tata către fiu:
- Învățătoarea reclamă că ai foarte multe note de 2.
- Interessant.
- Ce-i așa de interesant, se supără tatăl.
- Păi ea a pus notele și acum reclamă.

John vine să ceară mâna viitoarei soții de la părinții ei. Tatăl fetei:
- O să puteți întreține familia?
- Desigur!
- Gândiți-vă bine, noi suntem zece.

- Iubitule, explică-mi: pentru ce te-au ales deputat?
- Simplu, există oameni care mă cunosc, ca atare votează cu contracandidatul meu, iar cine-l cunoaște pe el votează cu mine. La numărarea voturilor, reiese că eu am mai puțini cunoscuți.

Kolea KURELIUK

Discursul președintelui Ucrainei cu prilejul cinstirii memoriei victimelor Holodomorului din Ucraina anilor 1932-1933

Sfinția Voastră,
Preafericiți și preacinstiți părinți,
Stimați oaspeți de peste hotare,
Dragi ucraineni, frați și surori,

Roata istoriei se învârtă continuu și, iată, ne-am apropiat de împlinirea a 85 de ani de când istoria Ucrainei a fost marcată poate de cea mai mare, sau chiar de cea mai mare nenorocire, de una dintre cele mai înspăimântătoare tragedii din istoria secolului trecut.

După aproape 60 de ani, acest adevăr cumplit și șocant, ținut sub tăcere, a devenit cunoscut întregii lumi. Arhivele au fost deschise, iar mărturiile înregistrate... Organizatorii Holodomorului, Stalin, Kaganovici, Molotov, Postișev și mulți alții au fost judecați de instanță judecătorească și blestemați de popor.

Cu fiecare nouă comemorare este tot mai greu să găsești martori oculari ai acestei tragedii căci oricare dintre cei ce au văzut aceste lucruri groaznice are peste 90 de ani. Ca atare, acum este de datoria tinerei generații de a nu lăsa să se stingă memoria despre Holodomor, de a o transmite cu grijă generațiilor viitoare de ucraineni. Pentru ca nepoții și strănepoții noștri să nu uite niciodată că în anul 1932 Dumnezeu ne-a dat o recoltă, dacă nu cea mai bună, oricum suficientă ca să avem pâine și ceva pe lângă pâine. Și că antihristul de la Kremlin a confiscat milioanele de ucraineni toată hrana condamnându-i la moarte prin înfometare. Așa a scris despre el Ievhen Malaniuk în poezia sa „În anul Domnului 1933“.

Pentru ca urmașii noștri să știe că aceasta nu a fost doar o foamete artificială, ci un Holodomor riguros planificat. Ba mai mult, un genocid după toate particularitățile recunoscute în convenția ONU din 9 decembrie 1948.

Pentru ca pe toate continentele să se conștientizeze faptul că a nu recunoaște Holodomorul este similar cu a contesta Holocaustul.

Cred că a venit timpul ca și noi să adoptăm o lege privind răsunderea pentru nerecunoașterea celor două tragedii cumplite. Pentru ca cei ce vor veni după noi să respecte legea Ucrainei privind recunoașterea Holodomorului ca genocid al poporului ucrainean.

În prezent, 14 țări au recunoscut Holodomorul drept genocid la nivel de parlamente...

Diplomația ucraineană continuă să transmită adevărul despre Holodomor popoarelor întregii lumi.

Vreau să aduc mulțumiri speciale diasporei ucrainene care, unindu-și eforturile, își aduce o contribuție importantă în acest sens.

În luna martie a.c., Parlamentul Portugaliei a recunoscut Holodomorul drept genocid. La începutul lunii noiembrie, după ce unele state au recunoscut Holodomorul drept genocid, Congresului SUA i-a fost înaintat un proiect de rezoluție în acest sens. Subliniez din nou: mulțumim prietenilor și partenerilor americani și așteptăm un vot pozitiv pe dealurile Capitoliului.

Aș dori ca, dacă nu noi, dar mai bine ar fi ca

noi și nu copiii noștri să apuce un lucru inimaginabil... Ca în Rusia să se producă asemenea schimbări, încât noua elită rusă să recunoască Holodomorul drept genocid. Sau măcar să se căiască pentru el. Federația Rusă se consideră succesoare a Uniunii Sovietice. Ca atare, vrei nu vrei, și-a însușit nu numai activele fostei URSS, ci și responsabilitatea pentru crimele regimului sovietic. Din păcate, deocamdată ei caută doar justificări pentru aceste crime și anume spun că confiscarea recoltei în satele ucrainene a asigurat fonduri pentru industrializare. Reiese, deci, că țăranilor din Ucraina li se lua cu forța viața pentru a se asigura mărgeția Rusiei. De fapt, asta s-a și întâmplat.

În prezent, în Rusia renaște cultul lui Stalin. Pentru prima dată după cel de-al 20-lea congres al PCUS se inaugurează statuia unuia dintre cei mai sângeroși dictatori ai secolului al XX-lea. Biografia lui Stalin apare în cunoscuta serie de cărți „Viața unor oameni remarcabili“. Ai impresia că, în curând, Stalin va fi scos de sub zidurile Kremlinului și așezat în mausoleu alături de Lenin. Doi neoameni fac pereche.

Principala cauză a Holodomorului a fost aceea că ucrainenii, al doilea popor ca număr al fostei URSS, aveau o moștenire cultural-istorică imensă, aveau o tradiție proprie de creare a statului și experiență în ceea ce privește lupta de eliberare națională. Cercurile largi de intelectuali ucraineni și țăranimea independentă din punct de vedere economic nu acceptau politica Moscovei. De aceea, regimul și-a propus ca scop lichidarea ucrainenilor ca nație care urma, mai devreme sau mai târziu, să ridice problema independenței.

Țăranii erau omorâți prin înfometare, iar intelectualitatea cu gloanțe. Vă rog să aprindeți astăzi o lumânare nu numai pentru victimele Holodomorului, ci și pentru „Renașterea executată“. Cu 80 de ani în urmă, la 3 noiembrie 1937, în Karelia a fost executat un mare grup de deținuți politici ucraineni considerați floarea intelectualității naționale: Les Kurbas, Mykola Kuliș, Valerian Pidmohylnyi și mulți alții.

„Epurările, arestările și lichidarea istoricilor, scriitorilor, artiștilor, muzicienilor ucraineni au avut un efect devastator asupra Ucrainei. „Oamenii care erau patrioți, care visau să aibă propriul stat și care puteau să transmită urmașilor patriotismul și entuziasmul lor, au fost exterminați“. Sunt cuvintele care aparțin jurnalistei Anne Applebaum care a publicat, în această toamnă, cartea „Foametea roșie: războiul lui Stalin împotriva Ucrainei“. Această carte poate fi pusă alături de lucrările lui Robert Conquest și James Mace. Acum câteva zile ne-am întâlnit cu doamna Applebaum care mi-a dăruit această carte cu dedicație. Consider că ea trebuie tradusă cât mai repede și publicată la noi, în Ucraina.

Trăgeau în elite, însă vroiau să lichideze întreaga Ucraină. Dar, s-a dovedit că Ucraina este prea mare și numai aceasta, potrivit lui Hrușciov, i-a împiedicat să-i deporteze pe toți ucraineni

în Siberia. I-au deportat, totuși, pe mulți astfel că luna trecută am pomenit împreună operațiunea „Vestul“. În octombrie 1947, au fost strămutați forțat în raioanele estice ale URSS peste 75 de mii de locuitori ai regiunilor vestice ale Ucrainei.

Acum, este ușor să acuzi Rusia, mai ales că ai și de ce. Dar nu trebuie să uităm nici de propria noastră răspundere. Oare Holodomorul și marea teroare din anii '30, deportările din anii 40 și rusificarea din anii '70 ar mai fi avut loc dacă noi, ucrainenii, ne-am fi păstrat independența proclamată acum o sută de ani? Dar noi am pierdut-o și din cauza dezbinării noastre. Din cauza acestei dezbinări, Ucraina a devenit prada dușmanului extern. Iar Holodomorul este un ecou înspăimântător al pierderii statalității și independenței.

Luând cuvântul, la Dnipro, în ziua împlinirii a 100 de ani de la cel de-al Treilea Universal al Radei Centrale prin care a fost proclamată Republica Populară Ucraineană, am amintit cuvintele cu Veaceslav Lypynskyi – politician și publicist din acea vreme care spunea că „noi nu am fost niciodată învinși de arme străine“, ci întotdeauna „de propria noastră dezbinare“ cădem sub influențe străine.

Lypynskyi ne avertiza asupra „autoincendierii casei noastre“ de care trebuie să fim apărați.

De aceea, stimați lideri de partide și fracțiuni am făcut și fac din nou apel la unitatea tuturor forțelor politice de dragul Ucrainei. Da, suntem toți de acord cu împărțirea în putere și opoziție, cu democrația și multipartitismul. Este îndeobște cunoscut faptul că concurența este motorul progresului și aceasta se referă în mare măsură și la sfera politică a Ucrainei. Dar, lupta politică internă nu trebuie să ajungă la o temperatură la care să-și poată încălzi mâinile Rusia. Cu atât mai mult, cu cât așa cum scrie doamna Applebaum, frica regimului rus de Ucraina rămâne extrem de mare.

Agresiunea rusă împotriva noastră este o continuare, prin alte metode, a aceleiași politici de distrugere a Ucrainei pe care o aplica Moscova în anii 30 ai secolului trecut.

Și așa mai avea un apel la unii politicieni. Vă rog foarte mult ca în retorica voastră politică să nu vă mai acuzați de genocid sau holodomor! Nu pângăriți astfel memoria a milioane de oameni victime ale genocidului.

Vă rog foarte mult, manifestați respect față de sentimentele zecilor de milioane de oameni pentru care această tragedie provoacă o mare durere...

Dragi ucraineni,

În mod tradițional, noi aprindem astăzi lumânări în memoria victimelor Holodomorului.

Sufletele ucrainenilor pieriți nevinovați sunt aici, lângă noi.

Pentru cinstirea memoriei victimelor Holodomorului-genocid, declar un moment de reculegere la nivel național.

Pagină realizată de Ion ROBCIUC

UCRAINA - mai aproape